ANUL I. Nr. 3 MAIU 1934

VIAȚA ILUSTRATĂ

MAIU!

Anul I Maiu 1934 Nr. 3

VIAȚA ILUSTRATĂ
Director: NICOLAE COLAN

GÂNDURI DE PRIMĂVARĂ

TINERETUL

Setea de a respira aerul curat pe care nu-l găseam între zidurile mohorâte ale orașului, m'a îndemnat să mă refugiez pe câteva ceasuri la margine de codru. M'am așezat pe-un butuc de stejar răsturnat de curând și m'am lăsat pradă gândurilor și visării.

Soarele de primăvară mă'nvăluia în lumina și căldura lui. De jos, din pământul reavăn, se ridica miros de viață nouă. Iarba 'ncepuse să-și țeasă covorul verde, din fire abia vizibile. Copacii adiați de-o idee de vânt își clătinau crengile, zorind par'că mugurii să-și desfacă și ei potirele de viață.

La depărtare de-o sburătură un grădinar își curăția altoii, punându-le proptele nouă. Ciripit de paseri ce se zbenguiau îi întovărășia munca grijnică și voioasă, din care, la timpul său, bunul Dumnezeu va face să răsară rodurile.

Lucrul grădinarului și altoii lui mi-au adus aminte de primăvara vieții, de primăvara neamului, de tineretul nostru: Cine-l curăță, cine-l îngrijește, cine-l proptește — ca să crească drept și sănătos? *Căci numai așa va aduce și el roduri bogate pentru neamul care l-a zămislit.*

Sufletul tineretului e ca răsadul: El închide'n sine toate posibilitățile de desvoltare și rodire. Dar pentru realizarea acestor posibilități, el are nevoe de lumina și căldura unui mediu de viață curată și sănătoasă și de îndrumarea înțeleaptă și plină de iubire a părinților, a Bisericii, a școalei și a tuturor instituțiilor chemate să-și dea contribuția la marea operă de zidire sufletească a neamului.

Că părinții cheltuiesc destulă grijă și aduc destule jertfe pentru buna povățuire a odraslelor lor — cine-ar îndrăsni să tragă la'ndoială acest fapt? Cel puțin în covârșitoarea majoritate a cazurilor. Că Biserica, prin slujitorii săi devotați, se silește să crească tineretul în duhul fricei de Dumnezeu și al rușinii de oameni, în duhul iubirii frățești și al jertfelniciei creștinești — cine ar putea-o contesta pe bună dreptate? Dar că școala, în felul în care este îndrumată astăzi, își împlinește integral datoria față de sufletul generațiilor tinere, iată un lucru care este cel puțin discutabil.

Intr'adevăr școala de astăzi — dela cea primară până la Universitate — este roaba intelectualismului rigid, este tributara goanei după cunoștințe menite să înlesnească omului un trai cât mai ușor și mai comod în această *viață, fără ca silințele ei să vizeze idealul vieții celei veșnice, care-i patria adevărată a sufletului omenesc și care singură e'n stare să lumineze cărările omului și în viața terestră. La această stare de lucruri se adaogă mania sporturilor, cari — duse la exces — abrutizează sufletul, îi răpește sensibilitatea, delicatețea și distincția, îl tâmpește și-i atrofiază simțul văzului pentru tot ce-i dincolo de lumea materială a simțurilor.*

In asemenea condiții mai poate fi vorba de promovarea curățeniei morale, de zidirea caracterelor în stare să mâne pe om, irezistibil, la jertfe, sau măcar să-i sădească în suflet bunul simț care asigură raporturi normale între semeni? Greu am putea-o crede.

Educația de astăzi a tineretului — prin cunoștințe istorice netâlcuite în sensul lor moral, prin apologia mașinei și prin exuberanța sportivă — poate duce cel mult la o generație de idololatri ai chiulului și de atleți în stare să-și mute reciproc fălcile în lupta pentru viață, dar nu la o generație de apostoli și pioneri practici ai jertfelniciei creștinești și ai solidarității naționale, generație pe care ziua de azi o reclamă cu atâta insistență, după cum o s'o reclame și ziua de mâine care va fi și mai grea decât cea de azi.

Dar, va spune cineva: Educația în școală e chemat s'o facă preotul-catehet. Evident, în primul rând el. Dar asta nu ajunge. Și mai ales nu ajunge, când educația religioasă făcută de catehet e surpată de ifosele disprețuitoare — „științifice" și „filosofice" — ale unora dintre profesori. Toți profesorii trebue să-și solidarizeze silințele cu ale catehetului pentru buna îndrumare religioasă-*morală a tineretului. Subliniez cuvântul „religioasă", fiindcă numai religia poate alcătui temelia trainică a unei educații morale. In opera de educație religia pleacă dela credința în Dumnezeu și dela destinația*

supraterestră a sufletului omenesc. Cine nu face educație în lumina acestui ideal, acela zidește pe nisip.

Rațiunea orgolioasă a ateului va găsi totdeauna un cuvânt de răspuns, o replică, un drum de eludare a legii, o scuză pentru păcatul făcut sau plănuit. Fiindcă omul pământesc nu caută celece sunt ale altuia, ci celece sunt ale sale. Rațiunea atee — în cele mai multe cazuri — este un iscusit advocat al egoismului, nu un apologet al jertfelniciei pentru interesele obștești.

O pildă, dintr'o sută: Ia'ndemnați pe cineva, de-o pildă, să se lapede de sine și să lupte până la jertfă pentru slava patriei, „ca generațiile viitoare să-l binecuvinte și să-l acopere de laudă" — cum se spune de obiceiu în discursurile festive. Acel cineva vă va putea răspunde cu un simplu: „Mersi!" adăogând că nu are nici o lipsă de binecuvântările generațiilor viitoare, generații cari — în treacăt fie zis — își vor avea și ele necazurile lor și se vor plictisi repede de lauda înaintașilor jertfelnici, așa cum noi cei de azi suntem așa de nervoși, încât nu mai avem vreme să ne aducem aminte de înaintașii noștri, decât ca prilej pentru un discurs aplaudat care ne-aduce ceva voturi, sau măcar o... decorație.

Dimpotrivă, cel cu credință în Dumnezeu se jertfește pentru binele obștesc fără discursuri și fără decorații, fiindcă așteaptă răsplata dela Dumnezeu, nu dela oameni. El își soarbe entuziasmul jertfelnic din comunitatea cu Hristos, care și el s'a jertfit pentru oameni, fiind preamărit apoi prin înviere — de Tatăl cel din ceruri.

Sau, când e vorba de săvârșirea unei nelegiuiri, credinciosul se teme de Dumnezeu și n'o săvârșește, fiindcă știe că de judecata lui Dumnezeu nu va scăpa, câtă vreme ateul e ispitit să săvârșească toate blăstămățiile, fiindcă știe că palatul justiției omenești are mai multe uși de scăpare din fața sancțiunilor.

Cui nu-i e frică de Dumnezeu, nu-i e nici rușine de oameni. Această filosofie simplă și adâncă o cunoșteau înaintașii noștri. Ei și-au făcut din ea pivotul educației morale și naționale. De aceea au și ajuns la izbândă, peste toate golgotele pe care le-au îndurat. In zilele noastre ea pare a fi căzut însă în desuetudine. Rezultatul: Trei elevi de liceu din București ucid un magistrat, pentru a-l jefui.

De sigur, nu vrem să spunem că vinovat pentru această cruntă tragedie este numai sistemul de educație din școală. In definitiv trebue să recunoaștem, că marea vină pentru acest asasinat și pentru toată stricăciunea sufletească a unei părți a tineretului nostru o poartă cinematograful și imunda literatură cu bandiți și excroci, literatură pe care-o varsă zilnic în zeci de mii de fascicole, de reviste sau de volume latifundiarii unei prese pistruiate, cari nu vizează decât câștigul material și cari nu se sinchisesc de viitorul neamului. Acest cinematograf și această literatură a aruncat tineretul nostru în vâltoarea unei nevroze care-l îndreaptă fatal pe drumul desechilibrului moral și al pierzării.

Astfel stând lucrurile, avem dreptul să întrebăm: dece nu se censurează mai serios filmele cinematografice și dece nu se ridică odată marele rug care să mistue toată „literatura" criminală a și mai criminalilor ei editori? Pentruce nu-și dau seama conducătorii noștri, că tembelismul și inconștiența în această chestiune duce sigur la otrăvirea tineretului și la prăbușirea neamului?

Din această primejdie să-și facă părinții un criteriu de vot, nu din sonoritatea goală a discursurilor electorale!

Dar de uciderea lentă a sufletului tineretului nostru este vinovată și viața noastră publică. Despre aceasta însă, altădată.

Deocamdată încheiem cu un strigăt de alarmă adresat părinților: Dacă vi-s dragi copiii și aveți la inimă viitorul neamului, siliți pe cârmuitorii țării să redea școala românească lui Hristos și idealurilor evangheliei Lui, pentrucă altfel ziua de mâine va fi mai rea decât cea de azi.

NICOLAE COLAN

Inălțarea Domnului
Icoană dela Schitul Brădet

SCRISORI DIN ȚARA SOARELUI

PAȘTI IN SUD

Nimic mai firesc decât Paști așteptate cu bucurie și prăznuite cât se poate mai frumos, pretutindenea și de toți creștinii. Așa ne-am pomenit. Când firea'ntreagă reînvie și primăvara ca o Ileană Cosânzeană din povești coboară 'n lume și așterne 'n plaiu covoare de verdeață, iarbă și flori de sălcii în lunci, în pomi muguri gata să plesnească și să-și răsfețe'n soare plăpândele petale în mii de culori, flori în grădină, în obrajii tuturor viață, în suflete freamăt, atunci învie și Mântuitorul. E minunată această coincidență: când firea 'ntreagă saltă'n soare, cea mai mare biruință — biruința vieții asupra morții — ne cheamă la praznic dumnezeesc. Nicicând sufletul nu-i mai stăpân pe toate fibrele făpturii omenești ca'n aceste zile ce fac de strajă la un mormânt divin ce-a cucerit o lume cu-o isbândă. Lucrul acesta l-am simțit eu și cu mine sutele de mii de oameni ce împânzesc capitala Greciei, acest giuvaer al Sudului, cu nume de zeiță, istorie ilustră, comori de artă ne'ntrecută și pământ călcat de picioare de sfinți. Paștile la Atena, sunt o demonstrație de măreție și evlavie fără pereche, un plebiscit uriaș al credinței în Dumnezeu, un triumf al sufletului. Pentru care pricină, mă încumet să-i scriu istoria, oricât de imperfectă ar ieși ea din peana povățuită de sufletul meu înmărmurit și pradă încă emoțiilor prilejuite de drama din Săptămâna Patimilor și de răsăritul de Soare din dimineața Invierii.

Atena: Cariatidele din Acropolis

Dumineca Floriilor, aici ca și la noi, e o zi senină, un popas reconfortant la sfârșitul celor șase săptămâni de post, o oază dătătoare de legitimă bucurie după un drum anevoios dar meritat prin seceta smereniei și umilinței postului, un prilej de sărbătorire zgomotoasă la capătul unei cărări a evlaviei. Domnul întră în Ierusalim și Atenienii, cu mic cu mare, Il întâmpină cu flori și ramuri de plante cu frunză pieloasă. Aveam sensația că sunt martor la primirea triumfală pe care o făcuse Sionul „Fiului lui David". Locurile din fața bisericilor pline sunt prefăcute în piețe de flori. Spre seară, tot freamătul acesta dispare. Par'că l-ar fi înghițit pământul. Incepe săptămâna răscumpărării. Din grădina Ghetsimani, până sus, pe Golgota mântuirii neamurilor, e numai perfidie, vânzare vicleană, palme, scuipări, ocări, osândă și o moarte cumplită. Luni... Marți... Miercuri... Cerul albastru al Aticei, sub acoperemântul căruia au suspinat atâția posedați ai geniului, s'au închegat atâtea crime și atâtea gânduri de vrajă mângăiate de sărutarea muzelor, nu se mai vede.

Soarele, disc de lumină pală, prea arareori sloboade mănunchiu de raze prin luminișul vre-unei gene de cer, trecător, senin. Nori leșietici, misterioși, anemici, aștern perdea cenușie între pământ și imensele împărății albastre ale văzduhului. E liniștea ce prevestește furtună. E un semn lămurit că cerul se pregătește pentru cele ce au să urmeze. Joi, la vremea când soarele se duce să se culce, furnicarul de lume, până aci absent, zăvorât în case și învăluit în treburi, la dangătul prelung al clopotelor, coboară în stradă. Pâlcuri-pâlcuri zoresc într'o parte și'ntr'alta. E amurg și-i seară. Un gând răsleț, o aducere aminte, un fior mă cutremură, mă târește înapoi în viață. Îi ascult îndemnul ce-mi izbește sfielnic sufletul și-l înmoaie în duioșie. Dar, la Biserica Sf. Constantin nu-i chip de pătruns. În stradă, în îmbulzeala lumii ce nu mai încape înlăuntru, îmi deapăn, surprins de-atâta gloată ce sârguise ca și mine să asculte slujba celor Douăsprezece Evanghelii, firul cu bună mireasmă al celor trecute vremi, când le ascultam în genunchi, la noi acasă. Plec biruit, gândind la virtutea acestui popor ce caută cu mic cu mare pe Dumnezeu, în casa Lui, la sărbători și la sfârșit de săptămână. Din obicinuință?... din datină?... din pur ritualism? O!... nu pot crede. Din ceva mai adânc, mai tainic, mai durabil. Și prilejurile, unul după altul, n'au zăbovit să vină să dee dreptate credinței mele.

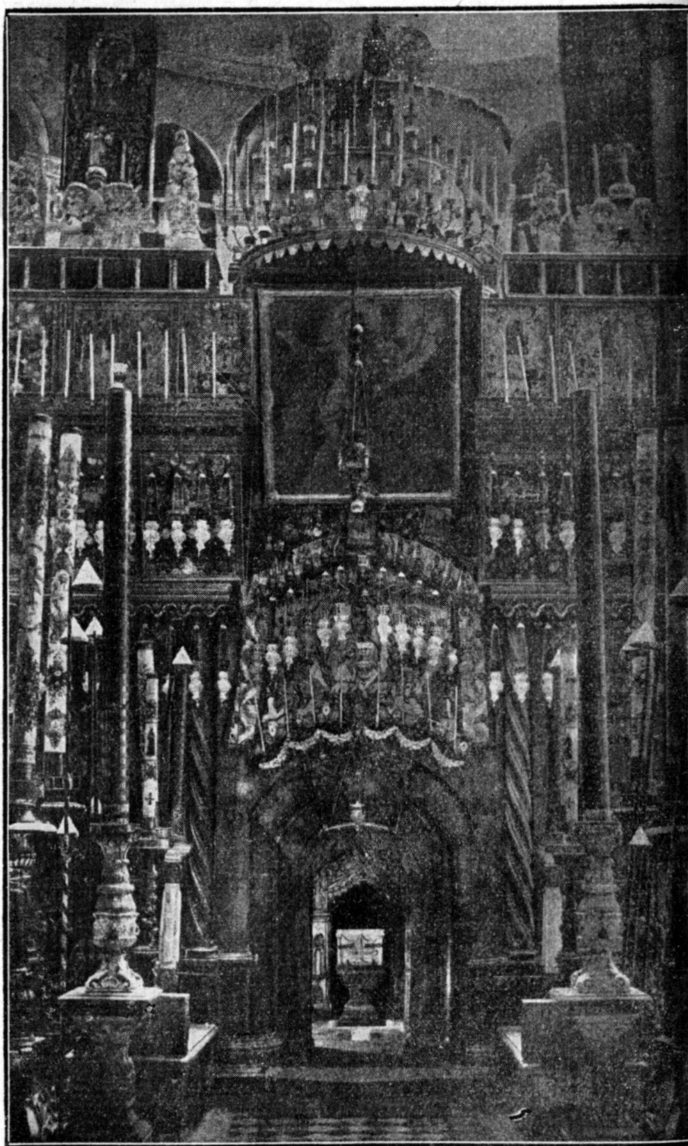
În Vinerea Mare, către amiazi, cerul plânge: cad picuri de ploaie măruntă. E tocmai vremea în

BCU Cluj / Central University Library Cluj

care, acum omienouăsute de ani, Pilat, suindu-se pe scaunul de judecată, osândi la moarte pe cruce pe Cel nevinovat; e ceasul în care s'a făptuit cea mai mare crimă cunoscută în istoria omenirii. Un întreit dangăt de clopot porneşte dintr'o parte a oraşului. Îi răspunde un altul şi altul şi iarăş dela capăt... până noaptea târziu clopotele se tânguiesc într'una. Ploița stropeşte mereu. Domnul e pe cruce... acum, cu strigăt mare, îşi dă sufletul. La Sfântul Constantin, aceeaş lume pe care n'o cunosc, nu mă cunoaşte. Simt însă că suntem una în simțiri. În fața altarului, mormântul. În împletitura gingaşe de flori ce-l îmbracă, e doar albul nevinovăției şi violetul-purpuriu, culoarea hlamidei, culoarea vestmintelor imperiale ce prezidau ceremoniile, în Bizanțul tuturor minunilor Orientului. Valul de lume se agită solemn, ca unduirea unui lan de grâu copt în adierea vântului şi curge mereu printre cordoanele de ordine. La mici intervale de timp, un pâlc scapă din tiparul acestei bune rândueli, şi ajuns la locul râvnit, sărută câte unul icoana ce închipue sfântul mormânt. Mă las cuprins de freamătul acestei credințe vii ce-ți dă senzația sborului spre Dumnezeu şi, după multă şi meritată aşteptare, ajung la mormântul împodobit cu flori. Corul cântă... cântece atât de reconfortante, ca o liturghie ortodoxă săvârşită'n limba Legii celei noui. Clopotele, sună mereu. La Catedrala Mitropoliei, aceeaşi stare: o armată de închinători, ieşiți parecă din pământ şi un mormânt ce le întrece pe toate în bogăția de flori şi podoabe. Doi copii, în vesminte adecvate, închipuind doi îngeri, străjuiesc înmărmuriți ca nişte statui, deadreapta şi deastânga... La o bisericuță, modestă ca una de sat, pe-o stradă dosnică, aceeaşi năvală de lume, aceeaşi bogăție de flori şi lumini, aceeaşi atmosferă de linişte şi evlavie. Poporul acesta e făcut să trăiască. Depozitar al comorilor civilizației păgâne, când a răsărit lumina neamurilor, el a fost cea dintâi cucerire a misionarilor creştini, aici în Europa.

* * *

Podoaba Atenei, vestită în toate ungherele lumii, e cetatea cu temple în ruină, cu vechi altare de-ale zeilor detronați de adevăr: Acropolis. Situată pe-o stâncă masivă ce străpunge scoarța pământului în partea de S. V. a oraşului, ea e cu putință de văzut din orice parte. Când capitala are oaspeți sau, la sărbători naționale, Grecii, atât de atenți față de străini şi buni patrioți, o iluminează, noaptea, feeric. La lumina dulce a reflectoarelor, marmora albă înghețată, oferă un spectacol de-o măreție unică. Din pricina întunerecului care nu lasă să se vadă culmea pe care odihneşte, ai iluzia că-i o cetate din basme, proiectată pe cer, o viziune apocaliptică. In partea de S. E. a oraşului, o altă culme, înaltă, semeață, nizuind către cer, încinsă pela mijloc de-un brâu de vegetație ce parecă vrea s'o despartă de lume, găzdueşte pe crestele sale o altă cetate, smerită, curioasă, o bisericuță închinată Sfântului Mucenic Gheorghe. De pe această culme, pe nume Licabet, se deschide o privelişte minunată, peste Acropolis, până la Pireu, portul cel mare al Greciei şi, în zare, până departe pe îndepărtatele mări. In fiecare seară, o idee de lumină veghiază pe culme, la biserica pomenită. In Vinerea Mare, când sârguiam spre Mitropolie, odată în an, ca un dar de mare preț ce se oferă rar privirilor omeneşti, creasta Licabetului e numai lumină: o adevărată cetate stătătoare în cer. Acropole, culmea păgână, iluminată şi ea, e întrecută de culmea rivală, creştină. Dela Mitropolie pleacă procesiunea cu mormântul Domnului. Tot ce are Atena mai de seamă, excortează clerul. Muzicile militare intonează zdrobitoare marşuri funebre. Uriaşul convoiu se mişcă încet, cu evlavie, printre cordoanele de ordine ale armatei. Imensa piață a Constituției, până sus pe treptele fostului palat regal, e

Ierusalim: Biserica Sfântului Mormânt

o mare de lumini. Iar când am urcat pe Licabet, în aceeaşi seară, am văzut Atena în flacări, Atena, mare de lumini ce se strecoară uşor pe străzi. In faţa bisericilor, mulţime multă, masse de lumini. Atena plânge, Atena se roagă, Atena petrece pe Domnul în mormânt. Unde eşti zeiţă să vezi cetatea ce-ţi poartă numele? Nu te-ai mai recunoaşte. Şi de-ai avea viaţă, ai plânge destinul familiei imperiale a Olimpului, al cărei tron, de două mii de ani, e una cu pământul. M'am alipit de una din procesiunile numeroase ce urcau pe culme, şi, în neştire, am ajuns la o bisericuţă din pântecele Licabetului, de care nu ştiam nimic până atunci. Rugăciunea, în această catacombă cu altarul scobit în stâncă, a fost mai zdrobitoare, mai umilită dar şi mai reconfortantă, ca oriunde. Intors acasă, de pe acoperişul terasă al casei mele, am privit încă multă vreme cum şerpuiau lumânărelele pe cărările serpentine ale Licabetului. Simţeam o sensaţie de revoltă barbară că facem parte din neamul omenesc ce-a răstignit pe Dumnezeu.

Sâmbătă, hecatombele de miei cad sub cuţit. Privesc distrat la unul din vecinii casei, cum se munceşte să scoată cojocelul uneia din aceste blânde vieţuitoare. Atena, acum, îmi pare un sat rătăcit pe lunca unui râu ardelean. Dar, spre seară, freamătul începe şi creşte mereu, cu zgomotoasă bucurie, până către miezul nopţii, când printr'o graţie specială, studenţii români dela Atena şi un grup de excursionişti din ţară, ne-am trezit instalaţi ca invitaţi, în faţa catedralei, lângă tribuna amenajată pentru slujba Sf. Invieri. Catedrala luminată feeric ca şi toate clădirile din jur, purta pe turnuri drapelul Greciei.

Tribuna, îmbrăcată în culorile naţionale: alb şi albastru marin, ca pânzele apelor cutreierate de argonanţii acestui popor de artişti şi navigatori. În spatele nostru, în careu, pe două rânduri, batalionul de evzoni de gardă, în frumoasele lor uniforme: costume naţionale. De n'ar fi fost fracurile şi redingotele oficialităţilor de pe tribună, aş fi avut impresia că trăiesc viaţa de odinioară dela Bizanţ. De fapt, aici Paştile sunt sărbătoarea naţiunii întregi, care întreagă e ortodoxă. Iese I. P. S. Hrisostom al Atenei, cu clerul, din catedrală şi urcă pe tribună. Slujba Invierii, ne transportă departe de lume. E o linişte de mormânt. La primul „Hristos anesti“, clopotul Catedralei sună şi, ca la un semn, încep să cânte toate clopotele Atenei. Grupul de Români, printr'o fericită inspiraţie, începe să cânte în cor, fără nici un aranjament prealabil „Hristos a înviat din morţi“, româneşte. Era o impresionantă şi spontană demonstraţie a frăţiei de credinţă ce ne uneşte. Plecăm, descoperiţi, cu lumânările încă aprinse, pe stradă, cântând într'una imnul biruinţei creştine, în limba ţării noastre scumpe. A doua zi, pe-un timp frumos, scăldat în aurul soarelui meridional ce ieşise odată cu Învierea din ascunzişul în care petrecuse doliul cei cinci studenţi teologi ortodocşi români dela Atena, am gustat ospitalitatea românească şi creştinească a Doamnei şi a Domnului Ministru al României, Langa Răşcanu, în casele Legaţiei României, din Atena. Înconjuraţi de-o prea afectuoasă atenţiune, când Ministrul României a ciocnit tradiţionalul ou roşu cu noi, creştineasca salutare: Hristos a înviat, ne făcuse să uităm că suntem departe de ţara mamă. De altfel, în virtutea dreptului internaţional, acolo eram pe teritor român...

Astăzi când sărbătorile au trecut, cu urmele lor proaspete în suflet, nu-mi rămâne decât să binecuvintez gândul bun ce m'a trimis aici, iar pe Tine, Iubite Cititor, să Te rog, ca împreună cu mine, să cerem dela Dumnezeu, ajutorul Său, pentru slava Ortodoxiei, a cărei ocazională dar puternică şi autentică manifestaţie am văzut-o, la Sfintele Paşti ale anului acestuia.

Atena, Aprilie, 1934 GRIGORIE T. MARCU

LACRIMILE

Voi curgeţi, lacrimilor, curgeţi
Molcom izvor la grea durere,
Năvalnic val al bucuriei
O, curgeţi, lacrimi, în tăcere.

Pe faţa suptă, istovită,
Când voi cu 'ncetul vă prelingeţi,
Prin revărsarea voastră caldă
Pojarul sufletului stingeţi.

Obrazul veştejit de gânduri
La dulcea voastră sărutare
Se 'nviorează ca de rouă,
Sfioase flori mărgăritare.

E fericire şi-i durere
In strălucirea voastră clară:
Oglinda vieţii noastre sunteţi,
De-i viaţa dulce sau amară...

Voi curgeţi, lacrimilor, curgeţi,
Molcom izvor la grea durere,
Năvalnic val al bucuriei,
O, curgeţi, lacrimi, în tăcere.

DAFNA-BLAGAIANA

DUPĂ PAȘTI

Pe drumul Emausului

Spre Emaus

Mergeau, de mult, doi oameni — bărbatul şi femeia lui — pe drumul vieții. Dar ei nu cunoşteau lumina adevărului, ci, în răsărituri spălăcite, în amezi înăbuşitoare, în înserări cenuşii şi'n nopți fără sclipiri, îşi duceau osânda unui blestem. Veneau de departe huetele vieții, din izvoare pe cari ei nu le ştiau, de peste multe rânduri de neamuri — şi nici unde mergeau nu ştiau. La răstimpuri, prin ochi, prin grai, prin pumnii strânşi, ei se urau de moarte, cu putere şi cu amărăciune. Nimic nu venea să însenineze zarea către care, nevăzută de ei, se îndreptau. Mergeau pe un drum spre nicăiri — şi nu ştiau nici cine sunt şi nici ce vreau. Ca doi nebuni. Mergeau alături şi se urau.

Auziseră ei că în călătoria aceasta i-ar fi întovărăşind nu ştiu ce duh de putere şi de înălțare. Şi că, dacă ar vrea, ar putea lua dela el deslușire şi întărire asupra rostului acestei neînțelese existențe. Chiar numele profetului care avea la sine acest duh, ajunsese la urechile lor. Dar nu ştiau mai mult de el. Nu-l cunoşteau.

Dealungul căii, în unele clipe ale mersului acesta către nicăiri, s'au aflat unele glasuri calde, care le-au spus:

— Cum? Nu ştiți voi de Isus cel răstignit, care a treia zi a înviat?

Şi răspundeau oamenii, cei doi:

— Ba da, am auzit...

— Dacă ați auzit, — de ce stați?

— Şi ce putem face?

— Să-l urmați...

Dar cei doi tovarăşi de drum surâdeau şi dădeau din cap:

— Poveşti sunt acestea...

— Cum poveşti? Dar acesta este tot adevărul vieții, — şi singurul...

Şi iar, cei doi nu se încredințau...

Mergeau în silă pe acelaş drum — şi nu simțeau că îi întovărăşeşte nevăzut, dar viu, Cineva...

Cale lungă au mers ei astfel, neînțelegând şi neiubind... Cer cenuşiu, închis, vrăjmaş... Picioare şi suflete sdrelite de toate colțurile stâncelor vieții.

Şi doar, căldură bună şi mângăietoare venea din laturea lor, unde, răbdător şi iubitor se afla însoțitorul cel necunoscut al vieții lor...

Şi iată popasul celei mai grele osteneli... Cei doi, înfometați şi însetați, aproape răpuşi de vitregia vieții lor păcătoase, au stătut la un han din drumul cel mare al existenței, spre zarea neştiută a veşniciei.

S'au privit — şi iar s'au urât unul pe altul, întrebându-se:

— Ce este aceasta? Şi cât va ține? Şi când va veni lămurirea?

Un duh amar, de moarte, îi cuprinse pe amândoi. Sfâşiați de cumplită nefericire, ei au început să plângă atunci...

Stăteau sub un umbrar de viță, la o masă pustie şi, îngroziți, aşteptau... Iar lacrimele cădeau pe pulberea caldă dela picioare...

Incet atunci, din acele lacrimi a început a creşte un trup de lumină. Cu cât i se înfiripau contururile, cu atât cei doi oameni deschideau mai căscați, ochii... Lumina se făcea trup văzut de om... Iată pieptul, brațele, fruntea, ochii.. Albe, ca de marmoră nepătată, se dăltuiau din negrul nopții vieții şi, scăldate în lumină strălucitoare, întruchipau pe Mântuitorul lumei... Da, El este, de vreme ce palmele ce se întind bune spre ceice, în spăimântare, căzuseră în țărână, aveau câte-o străpunsătură violetă... Iar pe cap: Cununa — şi picăturile de sânge...

Cu mâinile întinse, cei din genunchi, gemură adânc:

— Doamne!... Tu eşti, Doamne?!

Şi deodată, atunci, chipul celui răstignit se

BCU Cluj / Central University Library Cluj

prefăcu în chipul celui înviat, — şi un glas fără asemănare se auzi:

— Da, Eu sunt...

Şi având în faţa Lui pâinea, a frânt-o pe ea, şi întinzându-le câte o bucată, le-a zis:

— Luaţi şi mâncaţi din pâinea vieţii, ca să nu mai flămânziţi niciodată...

Cu tremur în mâini, cu lacrimi pe gene, cu duh înălţat, — cei doi au şoptit:

— Da, Doamne, acuma Te cunoaştem...

Şi faţa lor s'a înseninat de-o lumină din ceruri — şi întinzând mâinile curăţite de credinţă, au luat pâinea vieţii din chiar mâinile Stăpânitorului lumei şi-al veacurilor...

*

Când, pe urmă, au plecat din nou pe drum, alţii au fost ei, iar zările vieţii se limpeziseră, toate... Se priveau printre lacrimi — şi se iubeau...

Şi până la capătul drumului pământesc, niciodată nu i-a mai părăsit Tovarăşul sfânt...

AL.-LASCAROV-MOLDOVANU

PROBLEME ACTUALE

Imbunătăţirea rasei umane

Acesta e strigătul care ajunge din Germania până la noi. E dorinţa selecţionării rasei umane prin împiedecarea înmulţirii indivizilor cu lipsuri fizice sau morale.

Ştiam până acum că de multă vreme îmbunătăţirea rasei animalelor era obiectul preocupărilor specialiştilor. Prin încrucişări variate, se urmărea regenerarea şi fortificarea raselor.

Acum auzim şi de înbunătăţirea rasei umane. Poate că e necesară o selecţionare, dar nu după sistemul care se aplică pentru cai, boi, oi, porci etc. Adecă nu după încrucişări de elemente selecţionate potrivit calităţilor fizice.

Şi totuşi iată concluzia biologului american *Wigram*, la sfârşitul unei conferinţe: *„Trebuesc căsătoriţi cei robuşti cu cele robuste, cei frumoşi cu cele frumoase; cei slabi şi neputincioşi să fie lăsaţi să moară de slăbiciune (!). Statul să-şi ia sarcina de a selecţiona pe soţi"*.

Perspectiva aceasta cade ca o bombă peste capul bietei omeniri. Ea e atrăgătoare pentru cei robuşti şi frumoşi şi e zdrobitoare pentru ceilalţi cu care — după limbajul obişnuit — natura a fost mai vitregă.

Poate fi vitreg Dumnezeu cu făptura sa? Răspunsul e desigur negativ. Omul prin păcat devine vitreg pentru sine şi urmaşii săi.

De unde au izvorât aceste idei de selecţionare a rasei umane? Tot biologiştilor şi statisticienilor le datorim aceste idei. Americanii au dovedit că 1000 de diplomaţi ai universităţii nu produc în medie şi în total decât 50 de copii, pe câtă vreme 1000 de muncitori produc în genere 5000 de moştenitori.

Adică muncitorii — notaţi: cari produc pânea de toate zilele şi pentru ei şi pentru diplomaţii universităţii — produc prea mulţi moştenitori, care strâmtorează viaţa diplomaţilor consumatori!

Chestiunea pusă numai pe planul acesta economic apare ca incomplect tratată.

Un lucru rămâne stabilit încă de pe vremea lui *Benvenuto Cellini*, mare artist în turnătorie: *„E mai de seamă să fi născut din părinţi mai de rând şi să întemeiezi cinstit o familie, decât să te tragi din oameni de viţă aleasă, dar să-ţi faci neamul de ruşine"*.

Nu vedem noi în general, că descendenţii familiilor mari şi ai oamenilor iluştri sunt adeseori elemente de mâna a doua?

Înţelegem să se ceară un examen medical pentru sănătatea celor ce vor să întemeieze o familie. In

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Grigorescu: Ciobănaş

Italia şi Ungaria mi se pare că examenul acesta este obligatoriu.

Şi ce folos, la urma urmelor, şi de examenul medical, dacă sufletul omului e golit de iubire? N'a trăit pedagogul *Rousseau* cu o servitoare şi şi-a lăpădat copiii la orfelinat, pentruca pe urmă să ne lase lucrarea celebră, teoretică, despre Educație? E de lăudat un tată care-şi părăseşte copiii în voia soartei şi el o sfârşeşte otrăvindu-se — după unii — sau împuşcându-se — dupăcum spun alții?

Vedeți dar. Admitem şi noi o selecționare, care credem că e după voia lui Dumnezeu. O selecționare, care nu priveşte vremelnicul, ci priveşte veşnicul, priveşte sufletul.

Nesocotind sufletul, toți învățații şi toate teoriile pogoară pe om la valoarea de animal.

Şi-acum cugetați serios, de care selecționare avem noi nevoe? De selecționarea trupurilor cu calitățile lor, sau de a sufletelor? Ce-au ajuns „mis-urile europene"?

Am avea noi o jumătate milion celibatari, dacă sufletul ar funcționa normal la fiecare? Am avea noi cele 10.000 de desfaceri de căsătorii anual, dacă sufletul ar funcționa normal?

Căsătoriile devin contracte de afaceri şi sunt ruinate de lux, cochetărie, prostituție, adulter, concubinaje şi chiar bigamii.

Vrem dar şi noi o selecționare: a sufletelor, pe care numai credința şi Biserica o poate naşte, ajuta şi creşte.

A. C. COSMA

TEATRUL NOSTRU

CERURILE SPUN

MISTER CREŞTIN ORTODOX

TABLOUL II (URMARE)

Noapte. Schela bisericii

SCENA I

PREOTUL, MEŞTERII (strângând uneltele)

PREOTUL. Strângeți, meşteri buni... strângeți, meşteri dragi... şi luați înapoi drumul cărărilor tăinuite de frunzarul cetinei. Fiți dăruiți de înger, cu întărirea de lipsă şi nu vă sdrobiți inima nici cu durere, nici cu scârbă... ci aceste patimi lăsați-le să coacă în spuza sufletului meu, drept canon de mântuire...

MEŞTERUL I. Părinte, sufletul mi-i rană deschisă... şi toată râvna lui, care odată cu zidurile acestea se înălța, acum se pierde, ca vinul cel bun prin despicătura butoiului...

PREOTUL. Strângeți, meşteri buni... strângeți, meşteri dragi... Duceți aiurea darul vostru... la cei ce prin înălțarea minții îşi simt vieața pitică... Dar amintiți-vă de-a-pururi, că voi duceți crucea care sângerează, şi nu crucea care face să sângereze...

MEŞTERUL I. Părinte, mi-era drag acest loc...

PREOTUL. Poate nu era el, cel de Dumnezeu hărăzit...

MEŞTERUL I (răzvrătit). Pentruce, părinte?... Pentruce nedreptatea asta?... Oare aci nu sunt oameni cinstiți şi de ispravă?... Oare sfinția ta nu te alegi din ceata preoților vecini, ca bobul auriu din tăciunele neghinei?...

PREOTUL. Meştere, nu te răzvrăti...

MEŞTERUL I. Ba mă răzvrătesc, părinte... căci meşteşugul meu îmi porunceşte să fiu răzvrătit, ca prin răzvrătire să ajung pe Dumnezeu...

PREOTUL. Greşeşti, meştere... şi te îngâmfi...

MEŞTERUL I (tot mai răzvrătit). Pentruce se aduce meşteşugului nostru, astă batjocură?... Lumea, în fața paraginii, pe noi ne va ocărî... Disprețul şi râsul ei, pe noi ne vor urmări...

PREOTUL. Temeiuri lumeşti au înfrânt datoriile dumnezeieşti...

MEŞTERUL I. Atunci, şi noi vom înfrânge temeiurile lumeşti... (cătră meşteri) Meşteri, aici... (meşterii se apropie).

PREOTUL. Ce faci?... Ce faci?...

MEŞTERUL I. Ceea ce se cuvine... (către meşteri). Fraților...

PREOTUL (oprindu-l). Fiule, nu uita... temeiul lumesc e gol pe dinăuntru şi plin numai pe dinafară...

MEŞTERUL I. Asta o vom vedea.

PREOTUL. Nu te împotrivi celor ce ți-au făcut strâmbătate... şi nu vătăma veşnicia...

MEŞTERUL I. Cu sufletul meu mă pun zălog veşniciei... De păcătuesc, sufletul meu să plătească pe cealaltă lume, cu toate chinurile iadului... Dar în clipa asta, ocara n'o pot suferi... Meşteri, puneți mâna pe topor...

PREOTUL. Opriți!... Opriți!... Iubiții mei copii, nu ucideți sufetele voastre cu o fără de lege... Biserica e trupul lui Dumnezeu...

MEŞTERUL I (vehement). Biserica e râvna noastră... e darul nostru... şi de darul nostru, nimeni, nu voi, a-şi bate joc... (către soții săi). Fraților, vreți voi ca lucrarea voastră să se prăbuşească în țărână, prin nepăsare şi dispreț...

MEŞTERII. Nu... nu...

MEȘTERUL I. Vreți voi, ca pe sârgul vostru, să se așeze putreziciunea?...

MEȘTERII. Nu... nu...

MEȘTERUL I. Atunci, ce se cuvine?...

MEȘTERII. Dărâmarea!... Jos, jos!...

PREOTUL. Opriți!... Opriți!... (toți se opresc).

MEȘTERUL I. Părinte, iată te ascultăm... Dar numai pentru o clipă... Ai nădejde să dobândești dela stăpânire vre-o înduplecare?

PREOTUL. Nu.

MEȘTERUL I. Atunci cine ne poate scăpa de rușine și ocară?

PREOTUL (tace).

MEȘTERUL I. Cine poate înălța lucrarea către desăvârșire? (intră Filofteia fără a fi văzută de preot).

PREOTUL. Minunea...

SCENA II

PREOTUL, FILOFTEIA, MEȘTERII

FILOFTEIA. Unchiule, strigarea ta pe mine m'a chemat...

PREOTUL (se întoarce și dă cu ochii de ea; sever). Ce îndrăzneală nechibzuită te-a făcut, copilă, să părăsești casa, la ora asta târzie, când colții fiarelor luminează stufișurile și în ochii celor ce pândesc în umbră, se oglindește chipul Satanei?...

FILOFTEIA. Imbunează căutătura sufletului tău, taică părinte, și ascultă-mă cu răbdarea cea de cuviință, ca să nu mă tem de gândul și hotărîrea mea... Căci și apa mării se îndulcește la ruga credinciosului, de-și poate el stâmpăra setea, și piatra mormântului, prin rugă, în palat de lumină se preface...

PREOTUL. Vorbește, copilă...

FILOFTEIA (către cer). O Doamne, Isuse Hristoase, Tu, care ți-ai dăruit nemărginita avuție a sufletului, unui mormânt, ca să faci din iertare așternut durerii... și din iubire, platoșă hulei... Tu Doamne, Isuse Hristoase, ajută graiului și cuvântului meu... (către preot). Auzi-mă, taică părinte, și mă înțelege... căci dacă-mi ești unchiu după sânge, îmi ești tată după suflet... Și iată, că eu am purces în noaptea târzie, să mă dăruesc gândului ce vrea înfăptuire prin sânge și prin suflet...

PREOTUL. Cuvintele tale, deși îmbietor sună, aduc totuși iz străin de credința adevărată...

MEȘTERUL I. Ba nu, părinte... să ascultăm vorbele acestei fecioare, care numai nădejde în noi deșteaptă... Sfinția ta ai rostit cuvântul, minune... să lăsăm deci minunea să se desăvârșească... Cu ce drept te-ai împotrivi ei, când prin acea putere tu ai încercat să sfărâmi a mea îndârjire... Minunea!... Numai gândul curat al unei fecioare o poate aduce la îndeplinire...

FILOFTEIA. Iți mulțumesc, meștere, pentru cuvintele tale... Ele îmbărbătează hotărîrea mea... căci un gând dumnezeiesc îmi îndeamnă puterile...

PREOTUL. Ce poți tu, copilă, cu slabele tale puteri?...

FILOFTEIA. La timp sosit-am, când meșterii, cu topoarele ridicate, se pregăteau să lovească lucrarea dumnezeiască...

MEȘTERUL I. Voiai mai bine să fie pângărită?...

FILOFTEIA (rugătoare). Tată bun și voi meșteri iscusiți, ascultați cu toată sârguința la spusele mele... și nu mă nedreptățiți cu judecata gândurilor voastre... căci ceea ce vă povestesc, nici vis nu este, nici vedenie...

MEȘTERII. S'auzim...

FILOFTEIA. Tată bun și meșteri iscusiți, pe aici prin împrejurimi, ca și în țara mea cea moldovenească, voi știți, ca și mine, că merge din gură în gură, venită de departe, din Țara Românească, povestea vestitului meșter Manole, care de dragul izbândei, zidi trupul iubitei lui soții...

MEȘTERUL I. O știm prea bine, blândă copilă... Ea e scrisă pe tuiul breslei noastre, dovedindu-ne la fiecare clipă, însemnătatea jertfei, întru înfăptuirea gândului... *Mândria noastră de meșteșugari, pe tâlcul acestei povești se întemeiază... și credem în ea, chiar dac'ar fi să plătim această credință cu munca de veci a sufletului nostru...*

FILOFTEIA. Și când am auzit de năpasta căzută pe voi, viersul acestei povești a început să mă urmeze... mai întâi, în blând cântec... apoi, din ce în ce mai tare... până ce din cântec nimic n'a mai rămas, decât gândul... și gândul a căpătat, la sfârșit, putere de poruncă...

PREOTUL. Nu te înțelegem, copilă...

FILOFTEIA. Părinte și voi iubiți meșteri, ascultați bine la vorba mea... O biserică se nărue, nu din urgia vrăjmașilor, cât mai ales, din nevrednicia celor, ce-o clădesc...

MEȘTERUL I. Copilă te îndoești tu de vrednicia noastră?

FILOFTEIA. Și meșterul Manole se arătase vrednic, până la încercarea lui Dumnezeu...

MEȘTERUL. Să ni se dea putința...

FILOFTEIA. O biserică se nărue din nevrednicia celor ce o clădesc...

MEȘTERUL I. Am zidit atâtea biserici... și în Țara Moldovei și în Țara Românească...

FILOFTEIA. Pentru ele, ai avut virtute, meștere...

MEȘTERUL I, Și pentru asta?...

FILOFTEIA. Pentru asta îți lipsește... vă lipsește. Iertați, frați iubiți, graiul meu nemeșteșugit... Ați vrut să zidiți clădire nouă... și la clădire nouă, se cere și suflet nou...

MEȘTERUL I. Și acel suflet?...

FILOFTEIA. Acel suflet, vi-l dau eu...

MEȘTERUL II. Copilă ești bună, cum numai pânea lui Dumnezeu mai e... dar nu da poveștilor putere de gând... Povestea, las-o doar ca tâlc...

FILOFTEIA. Părinte și voi meșteri, ascultați gândul lui Dumnezeu... Nu mai pregetați... Zidul e gata și eu sunt pregătită... Să mergem... Trageți zidul peste mine... Soție, cu prunc în pântec sau fecioară neîntinată... aceeași sfințenie are dela Dumnezeu... Trageți zidul peste mine... (rumoare, îndoială).

MEȘTERUL I (către preot). Ce facem, părinte?

MEȘTERUL II. Filofteia are dreptate... Noi — să recunoaștem — suntem slabi și nepregătiți pentru o lucrare atât de mare... Avem lipsă de puteri noi... Dar aceste puteri să le scoatem din osârdia sufletului nostru și al poporului, nu din...

MEȘTERUL I. Cugetați adânc, scumpi tovarăși... Aci e jertfa...

FILOFTEIA. E minunea, de care vorbeați adinioarea...

MEȘTERUL I. Părinte, părinte... mi-e sufletul de grea îndoială plin... Gândul măreției a început să mă îmboldească mai aprig... dar nici sufletul nu vreau să mi-l încarc cu nelegiuit păcat... Părinte, desfă-ți baierile minții și dă drumul înțelepciunii... Purcedem, sau nu?...

FILOFTEIA. Unchiule, când eu voiu fi înăuntru, veneticii dușmani vor pieri din țară, stăpânul își va redobândi credința în Dumnezeu și Ion va străjui vieața lui întreagă, zidirea, care azi și-a găsit suflet...

MEȘTERUL I. Vorbește, părinte...

PREOTUL. Stați și odihniți... Mi-e mintea fum... gândirea-mi flutură în vânt, ca funinginea... Voiu merge în biserică ca să mă rog... Voi stați și odihniți... In curând mă veți revedea...

(Preotul intră în biserică și începe să se roage, cântând.* Meșterii fac grup de o parte. Filofteia se roagă).

FILOFTEIA. Sfântă Fecioară Maria, iartă greșala firii mele pământești, care abia azi, izgonită dela iubirea lumească, își întoarce gândul și ruga către Tine... Sfântă Preacurată, Tu care ai nuntit doar cu cuvântul, îngădue și sufletului meu, să nuntească azi, cu astă zidire, pentru slava și pomenirea de-a-pururi, a jertfei... Maică de jertfă, care pe drumul Golgotei ai durat cerc întăritor pământului, ajută ca sângele meu să poată lega pe veci cu puterea varului de stâncă, cărămidă de cărămidă... Impărăteasă mărită, după cum duhul Tău poleiește însăși comoara lui Dumnezeu, fă ca și sufletul meu să vegheze de-a-pururi, în nestematele odăjdiilor și în ochii sfinților... Și lui, ca și tuturor ce-și uită de legământ, amintește-le Tu, că în Tine s'au împreunat dela începutul lumii, curățenia și rodul... (iese preotul. Toți vin împrejurul lui).

MEȘTERUL I. Părinte, te așteptam...

PREOTUL. Acuma pot vorbi... Lumina s'a făcut...

MEȘTERUL I. Schela e încă bună... zidul așteaptă jertfa...

* La reprezentația dela Cluj în loc de cântecul preotului, se auzea cor de îngeri, ca venind din cer. (Tehnica Dlui St. Braborescu).

FILOFTEIA. Și jertfa se înfățișează singură... (meșterii o impresoară).

PREOTUL. Opriți!... Opriți, fără-de-legea...

MEȘTERUL I. Părinte, să nu vătămăm minunii, cu ale tale înfricări...

FILOFTEIA. Nici datoriei, unchiule...

PREOTUL. Meșteri sârguincioși și tu copilă vrednică, ascultați porunca lui Dumnezeu... In timp ce mă rugam, duhul mi-a pătruns creștetul, ca o limbă de foc ce-ar străbate și oțelul... Adevărul lui mi-i întipărit în minte, ca și slovele în evanghelie... Nu jertfă zidirii, Filofteia... Nu jertfă zidirii, meșteri iscusiți...

MEȘTERUL I. Și pentru ce nu, când jertfa întărește lucrarea...

PREOTUL. Nu jertfă... nu moarte... ci...

MEȘTERII. Ci?

PREOTUL. Vieață...

MEȘTERII. Vieață?

PREOTUL. Căci Domnul nu e Dumnezeul celor morți, ci al celor vii... Nu jertfă...

MEȘTERUL I. Părinte, vorba ta nu ne-a lămurit... Noi ne iubim lucrarea, cea mai mândră din câte am căutat a izbândi. Pentru ea, suntem în stare orice jertfă a aduce... (înduioșat) Oare crezi că nu ne e milă a frânge trup tânăr de fecioară... dar dacă numai prin astă nimicire putem sfărâma piedicile soartei...

PREOTUL. Meșteri iscusiți și prea sârguincioși, ascultați aci cuvântul Domnului... Nu vă'nnebuniți de prea mult sârg, căci vă paște trufia cea ucigătoare de suflet... Invățați să osebiți în aceeași lucrare, partea de slavă omenească, supusă, ca tot ce e omenesc, închipuirii și îngâmfării, de tăria fără de moarte a trupului lui Hristos cel înviat. Nu asămuiți străluciul zidirii, cu vieața bisericii...

MEȘTERUL II. (cătră meșterul I). Poate are dreptate...

PREOTUL. Ce vreți?... Să jertfiți sânge de copil?... Dar oare așa nu gândesc și varvarii?...

MEȘTERUL I. Și noi?...

PREOTUL. La noi, Dumnezeu și-a jertfit fiul de dragul vieții... El singur...

MEȘTERII. Așa-i...

PREOTUL. Atunci, să nu îndrăznim a ne pune împotriva acestei învățături a Dumnezeirii. Jertfă, da... dar vieții, nu închipuirii... (cu milă). Meșteri buni, Dumnezeu v'a lăsat o clipă mintea în rătăcire, ca să vedeți greșala cea mare a păgânilor...

FILOFTEIA. Atunci datoria mea?...

PREOTUL. E vieața...

MEȘTERUL I. Și biserica?

PREOTUL. Biserica se va înălța... Fiți fără grije... Se înalță singură... Nu se află putere omenească, să împiedice desăvârșirea, dacă însăși ceata diavolilor a fost înfrântă... Adinioarea, cântând, am văzut-o în închipuirea mea, aievea, ca și cum ar fi fost până'n boltă încheiată... Odoarele mă improșcau

BCU Cluj / Central University Library Cluj

cu luminile lor strălucitoare... iar din boltă, Hristos însuşi mă povăţuia...

MEŞTERUL. Dar cine va ridica pe schelă, cărămida?

PREOTUL. Pentru ce, meştere, aduci mereu înainte faptul lumesc... Au, nu crezi în minune?...

MEŞTERUL I. Părinte trebuesc salahori, meşteri zidari şi meşteri lemnari...

PREOTUL. Ingerii Domnului vor fi...

MEŞTERUL I. Şi var, şi tencuială, de unde vor scoate?...

PREOTUL. Din iubirea unei mame, care-şi apără copiii...

MEŞTERUL. Şi tăria clădirii, cine o va da?...

PREOTUL. Darul unui om, care se pocăieşte... căci nevinovăţia, pocăinţa şi iubirea sunt cele trei puteri ziditoare ale bisericii...

NEŞTERUL II. S'ascultăm cuvintele înţelepte şi să nu mâniem pe Dumnezeu cu prea multă trufie... Noi, meştere — spusu-ne-a părintele azi dimineaţă — suntem doar unelte în mânile lui Dumnezeu, după cum evangheliştii au fost doar pene... Dar Dumnezeu şi altcum poate înfăptui gândul Său... S'ascultăm...

PREOTUL. Plecaţi, meşteri buni... plecaţi, meşteri mari... Mergeţi şi gândiţi la cele ce v'am vorbit...

FILOFTEIA. Dar eu, unchiule?

PREOTUL. Tu îndreaptă-te înapoi către vieaţă. Nu-ţi uita datoria... Prin femeie, Dumnezeu s'a făcut om... Asta-i marea taină a bisericii, încredinţată femeii... Vieaţa, copilă... Aminteşte-ţi că femeile au fost de faţă la urcuşul Golgotei, dar şi la adeverirea după scripturi, a învierii... Iată-ţi menirea, copilă... să mărturiseşti că durerea pătimirii durează o clipă şi bucuria învierii, o veşnicie...

MEŞTERUL II (către meşterul I). Meştere, să plecăm şi să ne rugăm lui Dumnezeu, ca să risipească de pe mintea noastră, fumul învolburării... Apoi, să frământăm cu cinstită chibzuială cuvintele pline de înţelepciune, ale părintelui... şi odihniţi la suflet, s'aducem hotărîrea cea cu temeiu...

MEŞTERUL I. Bine... aşa vom face. Vom pleca... iar în zorii zilei, vom fi, sau înapoi, cu ochii întărâtaţi şi cu topoarele în mâni, sau sus pe potecile munţilor, cu zâmbetul pe faţă şi crengi de brad la pălărie...

PREOTUL. Plecaţi, meşteri dragi. Plecaţi şi zidiţi acolo, unde oamenii n'au lipsă de minune întru statornicirea credinţei... Plecaţi... şi florile pajiştilor, şi cetina brazilor să vă aline urâtul sufletului... Eu rămân să mai veghez în biserică... Iar tu, Filofteio, întoarce-te înapoi... şi luna, cădelniţa lui Dumnezeu, să-ţi ducă paşii către bucuriile vieţii...

(Meşterii pleacă în stânga, Filofteia în dreapta, preotul intră în biserică. Scena rămâne câtva timp goală. Se aude cântecul preotului sau al îngerilor. Apoi, din dreapta se întorc Ion şi Filofteia).

SCENA III

ION, FILOFTEIA

ION. Te-am înapoiat din drum, Filofteio, pentru ca aci în faţa bisericii, să-ţi fac jurământul, cu deslegare doar în mormânt...

FILOFTEIA. Nu jurământ, Ioane... nici mormânt. Datoria mea e vieaţa... Unchiul meu, adinioarea, mi-a arătat-o ca un îndemn dumnezeiesc... Şi datoria ta aceeaşi este, vieaţa...

ION. Ba jurământ, Filofteio... căci clipele mele sunt numărate. Caii sunt înşelaţi... Şorban mă aşteaptă în apropiere... şi pentru un timp atât de scurt, un singur cuvânt poate mărturisi tot, în cuprinsul lui... Jurământul...

FILOFTEIA. Un singur cuvânt, credinţa... credinţa în Dumnezeu şi credinţa în tine, Ioane...

ION. Te îndoieşti, Filofteio?

FILOFTEIA. Da, Ioane... Din clipa în care am aflat dureroasa veste a despărţirii, am crezut că datoria mea e jertfa... Şi de aceea mă găseam aici, pentruca meşterii să mă zidească în zidul ce va să dureze veşnicia...

ION. Ai vrut tu asta?... Ai gândit tu asta?

FILOFTEIA. Da, Ioane...

ION. Şi pentruce?

FILOFTEIA. Pentru înălţarea bisericii prin tine, şi a ta, prin biserică... Imi era teamă că te voiu pierde... şi mai mult, că te vei pierde ţie însuţi. Voiam ca la întoarcere, s'auzi, adus de foşnetul codrului prin încăperile castelului, suspinul sufletului meu... şi pe faţa icoanelor ce vei lucra, să nu poţi zugrăvi alt duh, decât cel al sufletului meu...

ION. Să fie binecuvântat bătrânul preot, care te-a dăruit din nou vieţii şi fericirii...

FILOFTEIA. Aici se săvârşeşte o minune, Ioane... căci minunea doar prin lucruri fireşti se arată... Gândul e atât de mare, că depăşeşte firea...

ION. Filofteio, o minume se săvârşeşte... Adinioară te-am căutat acasă. Nu erai... Copii însă m'au vestit: trebue să fie la biserică...

ŞORBAN. (intră) Ioane, e timpul de plecare...

ION. O clipă... şi sunt gata... (Şorban iese)

FILOFTEIA. Du-te, Ioane...

ION. Vreau să-ţi jur...

FILOFTEIA. Nu...

ION. Ca şi tu să-mi dai cu jurământ, încredinţarea iubirii tale...

FILOFTEIA. (işi scoate dela gât icoana) Ţine această icoană cu chipul meu... E zugrăvită de tine... e sufletul tău pus aici... Cu ea voiam să mă jertfesc, pentru ca sufletul tău să-mi rămână de-a-pururi mire...

ION. (luând icoana) Dă-mi-o...

ŞORBAN. (în depărtare) Ioane... Ioane...

ION. Trebue să plec... Dă-mi o îmbrăţişare...

ŞORBAN. (din depărtare) Ioane... Ioane...

ION. (îmbrăţişează pe Filofteia şi apoi pleacă).

BCU Cluj / Central University Library Cluj

SCENA IV

FILOFTEIA singură, apoi copiii

FILOFTEIA. (se roagă. Intră copiii)

COPILUL I. Maică mică, am venit la tine...

FILOFTEIA. Cum de m'ați găsit, copii dragi?

COPILUL II. Am știut că tu ești aici la biserică, de când meșterii mari au fost goniți...

FILOFTEIA. Adevărat, copii, voi știți lucruri pe care oamenii mari nu le cunosc...

COPILUL I. Pe]mine m'a trezit un vis... Ingerul Domnului m'a povățuit: du-te și ajută clădirii dumnezeiești... (Incepe cântul ingerilor: Hristos a inviat)*

COPILUL II. Și când am văzut pe meșteri întorcându-se, am știut că tu vei începe lucrul lor... și ne-a fost milă de tine...

FILOFTFIA. Și ce vreți voi?

COPILUL II. Să te ajutăm... Noi suntem mari și putem zidi...

FILOFTEIA. Da, prunci iubiți, puteți zidi... Puteți zidi, căci zidirea lui Dumnezeu pe curățenia voastră e întemeiată...

COPILUL I. Atunci ne dai voie să ne urcăm pe schelă?

* „Hristos a inviat" de Podoleanu.

FILOFTEIA (ezită). Copii...

COPILUL II. Auzi... Ingerii cântă... și cântecul lor ne va da puteri...

FILOFTFIA. Și puterea rugii mele, de înviere legată... Urcați, copii... urcați... Căci în sufletul meu s'a săvârșit minunea... (copiii urcă pe schelă; cântecul ingerilor se aude tot mai tare).

FILOFTEIA (se roagă). In cântece de jale și suspine grele, ar trebui să se înalțe către Tine, slava nimicniciei mele, Maică prea-curată... Dar întunerecul ce mă înconjoară, Tu l'ai risipit cu lumina dumnezeiască a învierii... In acelaș gând, m'am jer'fit și am înviat... Inaintea mea, cât e lumea, se întinde doar bucurie... Cuvintele mele pline de drag se prind de fiecare făptură a lui Dumnezeu, ca fluturile de floare...

Bucură-te, Lucefere, ce învii taina nopții!...
Bucură-te, Pământ, ce învii mireasma primăverii!...
Bucură-te, Lacrimă, ce învii surâsul feței!...
Bucură-te, Drum, ce învii pașii celui pierdut în [depărtări!...

(Câtva timp s'aude cântecul ingerilor apoi cortina)

(Va urma) VICTOR PAPILIAN

MUCENICI UITAȚI

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ROBUL

Satul-Barb este grămădit în valea Barcăului celui înfrățit cu Crișurile. Un sat de dreptcredincioși strădalnici, ca albinele. Casele lor zâmbesc ca floricelele. Curțile îmbelșugate ca viile binerodite. Casa parohială se înalță maestoasă dintre celelalte, iar biserica pare o mănăstire domnească plină de toate odoarele.

Câte liturghii s'au slujit în ea pentru cei porniți la marea încăerare a răsboiului! Câte lacrimi de mame și de soții și de copii rourat-au ani de-arândul podeala ei, în toate duminecile și'n toate sărbătorile! Și câte prinoase s'au jertfit aici pentru cei cari au sângerat și putrezit ca niște cârpe lepădate, pe toate câmpurile de bătaie!...

Azi rugăciunea e și mai vie! Cântecele-s mai aprinse! Ele umplu bolta bisericii celei mari și învăluiesc toată întinderea satului. S'au întors sătenii de pe fronturi și dau slavă lui Dumnezeu că i-a povățuit sănătoși la vetrele lor părăsite.

Soțiile vesele nu-și mai deslipesc ochii de pe bărbații lor scăpați din gura morții. Copiii svăpăiați nu se mai descleaștă de mânile tătânilor celor doriți. Văduvele măsoară cu privirea pe fiecare sătean din biserică și gândurile lor zboară la cei cari sunt astăzi oase goale prin cine știe ce pământ străin și zbuciumul inimii lor s'arată'n râul lacrimilor...

— Uite, scăpat-a chiar și Nuțu lui Chereji din lanțurile temniții — zice una.

— Ba s'a ales și cântăreț de strană! Și ce mândru și ce dulce-i glasul lui! O fi învățat în robie meșteșugul cântecului! spune alta.

Ioan Chereji, ucis în 1919 de armata „roșie" ungurească

— El, săracul, a fost pus fără de vină la temniță! Știți cum l-au viclenit neamurile, să-i răpească bunurile — mărturisește a treia.

— Se sună c'ar fi fost și prin Alba-Iulia la adunarea Românilor! adauge diecița cea bătrână.

— Și c'ar fi adus cu el de-acolo un steag de toată mândrenia! mai vestește o vecină.

— Că-l sfințește părintele chiar astăzi în biserică, întărește crâsniceasa.

Până curg poveștile curge și liturghia și curg și cântările. Și cu cât înaintează slujba, cu atâta sporește și bucuria robului Ioan Chereji. El cântă îngerește „Cuvine-se cu adevărat", așa că sufletele osta-

şilor mânjiţi cu sânge omenesc se limpezesc în melodia cântecului său fermecător, ca mânile în apa izvorului de munte. Iar în priceasna „Doamne, Doamne, nu uita poporul tău“, scormoneşte potopul suferinţelor trecute şi aprinde făclia nădejdii de mai bine în inimile lor înviorate.

La gătatul slujbei părintele iese'n faţa poporului să-şi întâmpine cu vorbă caldă credincioşii mântuiţi din grindina gloanţelor ucigătoare. E gata să 'nceapă cuvântul, când din strană se desprinde Ioan Chereji, înaintează'n faţa altarului, îngenunche înaintea preotului, scoate din sân pânza steagului tricolor român, o întinde, o desface cu gingăşie între preot şi popor şi rosteşte'n glas cu tremur:

— Binecuvinteză-l şi sfinţeşte-l, părinte!...

Preotul se înfioră în toată fiinţa lui. Poporul cască ochii miraţi. Sătenii n'au mai văzut podoaba steagului celui românesc! Incepe slujba sfinţirii. Ioan Chereji cântă ca un Cheruvim. Iar încheierea o face cu „Deşteaptă-te române“ şi „Hai să dăm mână cu mână!“

— Ce mândră-i cântarea românească! s'aude un glas de mulţumire.

— Cum te-aprinde hora cea frăţească! răsună un alt graiu însufleţit.

— Trăiască naţia românească! strigă tare cineva. E robul Ioan Chereji. Şi glasul lui se'nvălueşte într'un vifor de urări clocotitoare. Biserica 'ntreagă înoată în valuri de bucurie şi de fericire.

Dar pe când saltă sufletele mai tare o larmă se încinge în cale şi o ceată de săcui înarmaţi înconjoară biserica veselă. Un ofiţer s'arată'n faţa altarului luminat. Ioan Chereji abia-şi poate ascunde steagul în sân, în dreptul inimii. Ofiţerul întrebă strigând ca un ieşit din fire:

— Ce-i aici? Ce cântări sunt astea? Unde-i steagul românesc?

Tace tot poporul.

— Unde-i steagul românesc? Vreau să ştiu! Căci de nu vă scald în sânge! Mitralierele sunt aşezate'n faţa bisericii!

Femeile prind a plânge.

— Unde-i steagul, că de nu deschid îndată focul?!

Ioan Chereji se strecoară repede'n altar. Il ascunde înire odăjdii. Şi eşind apoi încet se înfăţişează înaintea ofiţerului şi-i grăeşte fără teamă:

— Domnule, eu ştiu unde-i!

— Spune-mi îndată!

— Spun, dar nu aici!

— Dar unde?

— La primărie!

— Vino dar acolo!

Pleacă. Soldaţii-l însoţesc. Poporul se împrăştie. Povară mare-i pe tot sufletul. La primărie 'ncepe cazna. Ioan Chereji nu vrea să spună. Ostenesc soldaţii în bătaie, dar el nu spune nimic. Il năpădeşte sângele, dar el nu scoate cuvânt. Nu se mai ţine pe picioare, dar nu desvălue taina. Cade în nesimţire, dar tot nu-şi tradează steagul drag, ca să nu-l pângărească haita păgânească...

— Aduceţi apă rece din fântână, să-l trezim din somn! răcneşte căpetenia.

— Să-i alungăm visul cu România-Mare! adauge un ostaş bătăuş.

Curge apa, Ioan Chereji se trezeşte. Curg din nou bătăile, îl spintecă baionetele, dar el mai bine-şi dă viaţa decât să-şi tradeze naţia.

— Un car aici, la repezeală, primarule, să-l luăm cu noi! Ne-a spune el, îndată.

— Il duc cu ei, şopteşte'n taină primăreasa.

— Carul răsare'n dată, ca din pământ. In dricul lui aşteaptă paie proaspete. Pe Ioan Chereji-l aruncă'n el ostaşii ca pe un câne turbat şi-l pornesc la drum între sudălmi înfricoşătoare.

— Poate-a spune, să scape, c'are numai treizeci şi opt de ani, judecă un moş pe-o cale lăturalnică.

— Nu spune, să-l taie varză! întăreşte un flăcău.

Carul părăseşte satul. Larma vrăşmaşilor s'aude tot mai încet şi mai nelămurit. Sătenii-şi părăsesc ascunzişurile şi umplu iar străzile curate. Forfotesc prin toate părţile, ca furnicile în furnicarul răscolit. Deodată patru ropote de puşcă zguduie văzduhul liniştit, în partea pe unde trece carul cu robul cel neînduplecat...

Grăbesc şi mici şi mari spre capul satului, să afle ce s'a întâmplat. Carul înaintează mereu, netulburat. Dar într'un şanţ din Valea Barcăului, zace ţeapăn trupul robului Ioan Chereji. E ciuruit de gloanţe. Sângele lui cald gâlgăie din rănile proaspete ca din patru izvoraşe. Iar falca lui stă îngropată în noroiu. O potcoavă de cizmă îşi întipărise urma ei sălbatică pe faţa mucenicului...

A. NANU

VLĂSTARE ALE BISERICII: SOCIETATEA „SF. GHEORGHE“

TINERIMEA CREŞTINĂ

Martie e luna Sfintei Fecioare Maria, întruparea idealului femenin. Aprilie e luna Sfântului Gheorghe, cavalerul Creştinătăţii şi al tineretului. Un arheolog creştin a cules legendele creştine din Orient într'o voluminoasă scriere, în care a demonstrat influinţa Sf. Gheorghe asupra caracterului naţional al popoarelor creştine.

Martirul din persecuţia împăratului Diocletian a îmbogăţit imaginaţia şi sensibilitatea creştinilor vechi. Icoanele sfinte reprezintă pe Sf. Gheorghe

omorând bălaurul năprasnic. Acesta e simbolul păgânismului, al corupției și al imoralității.

Nu se putea alege un patron sfânt mai potrivit pentru Societatea creștină a tineretului nostru, amenințat de păgânismul zilelor de azi și al curentelor nefaste, care corumpe sufletul generației tinere.

In Arhiepiscopia de Sibiu și Alba-Iulia s'a înființat prima organizație a tinerimii adulte, care astăzi cuprinde 15,000 de tineri și fete, în vârstă de 15—21 ani. Organizația aceasta s'a răspândit în întreagă Biserica noastră și este o admirabilă școală de a converti la Hristos tineretul, care este primăvara neamului.

In această școală se demonstrează practic metoda desvoltării vieții creștine. Spre a deveni creștin, începi prin a învăța și a înțelege iubirea lui Hristos. Inima tineretului învață a cunoaște că Mântuitorul îl iubește și vrea să-l crească. Această conștiință îi face sufletul lui mai curat și mai asemănător lui Hristos. Din această conștiință răsare viziunea potențialităților de împodobire morală, întocmai cum o floare își deschide petalele, pentruca razele soarelui de primăvară, zefirul dulce și roua cerului să o îmbrace într'un vestmânt divin.

Creștinismul e religia mântuirii și a formării caracterului moral. Adevărul creștin e necesar, precum e necesară hrana pentru sănătatea organismului fizic. Adevărul pe urma grației divine se preface în sfințenie.

Tineretul creștin trebue să-și însușească adevărul religios, doctrinele credinței despre ființa lui Dumnezeu și despre pronia Lui, despre Intrupare și Răscumpărare, despre suflet și despre nemurire. Tineretul le privește la început ca pe niște norme de credință fără să le traducă în forme de viață.

Pentru creștinul matur, dogma ființii lui Dumnezeu îi umple viața de cucernicie, iar pronia lui Dumnezeu inspiră gratitudine tuturor actelor și cugetelor sale. Intruparea Domnului îi stârnește iubire de oameni.

A cunoaște pe Hristos și a trăi cu Hristos e explicația deosebirii între creștinul tinăr și între creștinul matur. Unul e la începutul vieții, pe când celălalt a trăit împreună cu Hristos.

Societatea „Sf. Gheorghe" impune o mare responsabilitate Bisericii noastre și tuturor credincioșilor ei. De aceea toți iubitorii de bine au datoria de a se interesa de această societate și de străduințele ei nobile. In timpul verii, organizațiile „Sf. Gheorghe" aranjează pelerinaje și serbări publice. Lumea înțelegătoare să se intereseze de aceste manifestațiuni.

Iarna se țin șezători și conferințe pe seama tineretului dela țară și din orașe. Sunt atâtea prilejuri de a învăța tineretul cum să-și consacre viața binelui, frumosului și adevărului și sămânța acestora să fie sădită în sufletele lor, ca să aibă ce culege mai târziu în viață.

Ceice am trecut prin țara minunată a tinereții, să ne aducem aminte de comorile ei, pe lângă care am trecut nebăgători de seamă iar psalmul tinereții să facem ca să trăiască voios și neprihănit în tineretul nostru.

O, tinerilor! Cugetați-vă la Dumnezeu, în lumina celui mai senin adevăr, pe care-l puteți concepe cu mintea voastră, ca pe cel mai curat ideal al simțirii voastre!

Obișnuiți-vă a descoperi pe Dumnezeu pretutindenea, în sufletul vostru și în toate formele, în cari se înveșmântă viața și iubirea și datorința.

Socotiți rostul vieții voastre ca o necontenită cercetare și cucerire, în rugul aprins al credinții, al libertății și al slujirii.

Străduiți-vă a trăi viața în chip nobil și vrednic, căutând a vă agonisi lucrurile netrecătoare și întipărite de Dumnezeu în conștiința voastră.

Credeul vostru să fie larg, ca să încapă în el sufletul cel mai nobil, cunoscut pe pământ!

TR. SCOROBEȚ

I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae în mijlocul tinerimii școlare din Sighișoara

PENTRU SANATATEA NOASTRA SUFLETEASCA

Câteva din defectele noastre psihice

Foarte mulți oameni se plâng, că relele, boalele, accidentele, evenimentele neplăcute, împiedecă realizarea dorințelor lor. Este drept că în acest insucces poate juca rol lipsa de șansă, dar de cele mai multe ori contribue anumite defecte personale, cari fac ca individul în loc să caute să domine împrejurările se lasă prea lesne dominat de ele.

Voi insista în acest capitol asupra unora din cele mai comune și mai importante defecte.

1. Starea de impresionabilitate (emotivitate). Situația geografică și climatică a țării noastre și mai ales sângele nostru latin ne predispun la veselie, bună dispoziție, entuziasm. Negreșit aceste calități nu trebue să le pierdem, dar din păcate noi contribuim la exagerarea lor, căci la tonicele naturale cu care suntem înzestrați, adăogăm alte stimulente artificiale.

In alimentația noastră înlocuim de multe ori mâncările reconfortante prin alte excitante. Copiii noștri îi îndopăm cu multe bomboane, șocolată etc. Cafeaua apare după toate mesele chiar și la cei mai săraci. Ceștile cu ceaiu circulă în toate saloanele și prin toate cafenelele etc. Dar toate aceste alimente și băuturi excitante nu fac decât să irite mai mult nervii noștri.

Cu toatecă aperitivul este considerat până la oarecare punct ca un pericol social, totuși se pare că nu putem începe masa fără el. Iar valoarea unei mese o prețuim de multe ori după abundența și variația băuturilor alcoolice.

Clasa lucrătoare nu stă mai pre jos; și o cercetare în regiunile noastre forestiere, miniere, petrolifere etc. ne arată, că ridicarea sau scoborârea salariilor nu influențează asupra procentului de băuturi alcoolice înghițite. Este spăimântătoare statistica, care ne arată câte suferințe, câți morți, câte nebunii și crime sunt cauzate prin acest toxic înșelător.

Nu știm dacă limitarea debitelor de băuturi are vre-un efect; în ori ce caz cu greu se va legifera și aplica consumul dela fiecare debit.

Distracțiile nu ne amuzează apoi, decât numai dacă ne escită. Sporturile sunt practicate fără măsură, cursele cu bicicleta sau automobilul se fac în mod disperat, iar literatura, filmele, piesele de teatru, spectacolele, își asigură succesul numai prin escitațiunile sexuale.

Se pare apoi că dela origină omul întâmpină fapte cari îi exaltează sensibilitatea. Mama năcăjește copilul, îl face să râdă sau să plângă. Bona îi istorisește povești care-i dau o figură plină de spaimă. Se caută apoi să se obțină supunerea copilului, prin teamă sau teroare. E firesc deci ca prin aceste procedee să se mărească starea de sensibilitate, iar mai târziu ca adult să reacționeze viu la orice impresii.

Această stare de impresionabilitate influențează tot atât corpul, și mintea cât și moralul. — Trupește, starea de hipersensibilitate aduce desordini din partea inimei și aparatului circulator, surmenajul lor, și contribue împreună cu alimentația nepotrivită la întărirea de timpuriu a arterelor. — Dela sine urmează că toate acestea să aibă un răsunet vătămător asupra creerului și deci asupra echilibrului facultăților psihice.

Din punct de vedere moral prea marea veselie, grijă, neliniște, provoacă stări nervoase, cari sfârșesc prin slăbire, timiditate, lipsa de voința, descurajare, depresiune.

2. Timiditatea, frica, neliniștea sunt deci fiicele emotivității sau impresionabilității.

Aceste defecte — precum am spus, — absorb energia, anihilează voința și paralizează acțiunile folositoare.

Presupunem că un medic timid dela un spital descopere un procedeu prin care să poată aduce o ameliorare a unei stări de boală. El comunică ideia sa șefului său care o primește fără entuziasm, colegii îl invidiază și îl critică. Infirmierii și îngrijitorii prin rutină se adaptează greu aplicărei acestui procedeu. — Negreșit că în loc de a urmări ideia și de a o face să progreseze, descoperitorul ei începe să se îndoiască de ea și chiar de el, prinde teama, ezită și nu mai perseverează în executarea ei. — Astfel de exemple se găsesc în toate ramurile de activitate. — Frica anihilează aptitudinile mintale și câte odată chiar sănătatea prin îngrămădirea de toxine organice.

O frică bolnavă constitue ceea ce științificește poartă numele de fobie.

Sunt oameni cari au frică de apă, furtuni, războiu, bolșevism, sărăcie, impozite, boală, moarte, etc.

Aceste frici otrăvesc viața lor, căci aduc neliniște, obsesie, cu răsunet puternic asupra sănătății și profesiunii.

Timiditatea care succede fricei găsește origina sa în teama de ridicol și de neîncredere în sine.

Foarte mulți oameni inteligenți, onești, bine pregătiți prin studiile lor pentru succese în viață, viețuesc într'o situație mediocră prin neîncrederea din ei. Sunt considerați de obiceiu acești oameni ca modești. Câte odată însă modestia și încrederea în sine, se asociază. Pasteur nu ar fi devenit un savant mondial, dacă ar fi fost timid și totuși a fost modest.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Ura și derivatele ei (pizma, invidia, gelozia, etc.) produc de asemenea otrăviri organice, cari vatămă sănătatea, slăbesc energia și vitalitatea.

Pizma nu ne aduce nimic și nu micșorează cu nimic situația altora. — Din contră ea distruge forța necesară pentru a dobândi situația pe care o pizmuim, înăcrește caracterul, ne face triști, neliniștiți, ne strică existența și ne face antipatici. — Ceeace pizmuim la vecini putem obține printr'o reeducație a voinții noastre.

Să ne obișnuim a ne bucura de fericirea altuia. Este singurul mijloc de a dobândi pacea sufletească, sănătatea și succesul.

Pesimistul vede sistematic numai partea rea dela oameni și lucruri. Dacă vizitează — de exemplu — o expoziție de tablouri pictate, găsește gustul rău al autorilor, sau al juriului, nu este atent decât la picturile mediocre, etc. Dacă vorbește de o familie, arată numai reaua conviețuire, copiii care sunt rău educați, etc.

Dacă iese dintr'o familie sau din societatea în care intrase, istorisește părțile rele ale gazdei sau ospitalității, ideile false sau minciunile invitaților, membrilor etc.

In ochii unui pesimist, oamenii superiori sunt sau nedrepți, sau imbecili, colegii sunt oameni ascunși și intriganți, iar subordonații, leneși și necinstiți.

Pesimismul și derivatele sale (dispoziția rea și bolnavă, critica rău voitoare, etc.) pornesc de multeori din insuficiența stimei de sine, din vanitatea ridiculă sau din voință slabă și pot fi legate de anumite tulburări organice.

Pesimistul este în desacord cu oamenii și în desarmonie cu mediul. În loc de a fi la diapazonul general, el găsește că mediul întreg trebue să se pună de acord cu personalitatea sa.

Spiritul recriminator este de obiceiu întreținut prin legături cu alți pesimiști (cu perii pe limbă), prin lecturi de cărți și reviste cari arată părțile rele, murdare ale lucrurilor și cari critică totul pentru a excita cât mai mult curiozitatea nesănătoasă a lectorului.

Ursuzul sau posacul sufere de foarte multe pretențiuni. Tot ceeace poate tulbura programul său îl face recriminator, nerăbdător și gata pentru cuvinte aspre. Toate aceste manifestări sunt seminte de antipatie ce vor încolți în jurul său, sunt tot atâtea ieșiri nepotrivite, energii de cari el are nevoie pentru menținerea sănătății și situației.

Prin purtarea lui pesimistul îndepărtează pe prieteni, clienți, etc. și se plânge de izolare fără să recunoască că el este cauza izolării.

Filosoful, Joung spunea cu multă dreptate că: cea mai mare bogăție pentru un om nu este averea, ci caracterul fericit.

Pentru a găsi sănătatea, înlăturând aceste defecte cari strică caracterul, trebue nu numai să suprimăm obiceiurile antinaturale și să ne așezăm în condiții higienice pe cari le reclamă organismul, ci să executăm anumite prescripțiuni de higienă morală, de care voi vorbi în articolul următor.

Dr. Gh. PREDA
Medic psihiatru, Sibiu

CEEACE TREBUE SA CUNOASCA ORICE CREȘTIN ORTODOX

Sensul unui iconostas

Iconostasul sau tâmpla este o podoabă originală a bisericii ortodoxe. Nu-l are nici biserica romano-catolică, nici protestantismul și nici una din religiile sau sectele globului. Este un mărgăritar curat, ortodox.

Originea lui o aflăm în templul Vechiului Testament, în păretele și perdeaua de catifea roșie, care despărțea Sfânta, de Sfânta Sfintelor, adecă altarul de corpul templului iudaic.

După acest prototip, geniul artistic al creștinismului a creat iconostasul bisericii noastre, care reprezintă plastic și pictural, *planul mântuirii.*

Istoria artelor și îndeosebi sculptura și pictura datorează mult spiritului creator al creștinismului, din care iconostasul alcătuește una din cele mai alese creații artistice.

In tezaurul ortodoxiei, iconostasul concentrează tot ce are mai scump și mai frumos biserica, sub raport sculptural și pictural, — tot ce poate încânta ochiul, desfăta inima și recrea mintea. De fapt ceeace impresionează mai întâi și mai mult în biserică, este iconostasul. Prima privire pe care o aruncă cineva în biserică, se îndreaptă spre altar și iconostas, care dă sufletului prima impresie de evlavie, prima plăcere și bucurie sufletească. De aceea, o grijă esențială, deplin justificată la zidirea unei biserici o formează construcția iconostasului, căci el concentrează și privirea omului, dar și frumsețea bisericii, din întâlnirea cărora se trezește și ne copleșește simțul sfințeniei și tendința spre rugăciune cucernică.

Iconostasul înfățișează privirii noastre iconomia mântuirii. Dintr'o privire avem înaintea ochilor trupești și sufletești o icoană a tot ceeace s'a făcut pentru noi oamenii și pentru mântuirea noastră. *Profeții și Apostolii,* temeliile pe cari s'a zidit biserica creștină cu *Isus Hristos* în mijloc, ca celce este pe vecie piatra cea din capul unghiului, pentru

credincioşi şi piatra de poticnire, pentru necredincioşi.

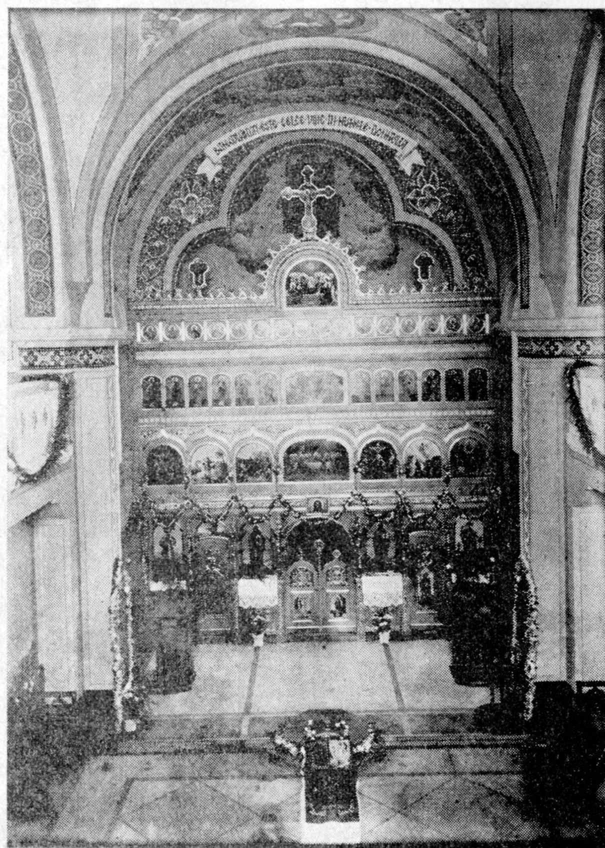
Iconostasul are trei întrări. Una la mijloc, este întrarea principală, numită uşile împărăteşti, pe cari se află zugrăvită Bunăvestirea, — şi două laterale. Pe aceste uşi laterale, de obiceiu se zugrăveşte sfântul Ştefan, primul diacon şi cel dintâi martir al creştinismului şi arhanghelul Mihail ţinând într'o mână sabia judecăţii şi în cealaltă cumpăna dreptăţii, în care Isus la sfârşitul veacurilor va cântări greutatea oamenilor cari au trăit sau nu, după Evanghelie. Intre aceste uşi se află cele două columne pe cari se razimă fapta mântuirii: icoana Mântuitorului la dreapta şi a Maicii Domnului la stânga. La dreapta uşii de miazăzi se aşează icoana hramului bisericii, sau a sfântului Ioan Botezătorul, când hramul este o sărbătoare mare, praznic împărătesc. La stânga uşii de miazănoapte se aşează icoana sfântului ierarh Nicolae. Deasupra celor două uşi laterale încă se obicinueşte să se aşeze icoane mai mici, cum ar fi de exemplu: ispitirea lui Isus de o parte şi de alta, rugăciunea lui Isus din grădina Getsimani. Aceasta e partea de jos a iconostasului.

Deasupra uşilor împărăteşti, cari simbolizează pe Hristos — Uşa mântuirii — „prin mine de va întra cineva, se va mântui", — pe un iconostas lucrat după regula iconografiei ortodoxe, se pune cea dintâi icoană, după tradiţie, a Mântuitorului: mahrama sfintei Veronica, cu care a şters faţa Răscumpărătorului pe drumul Crucii. Urmează seria icoanelor cari reprezintă momentele cele mai importante din viaţa Mântuitorului: Naşterea, Botezul, Schimbarea la faţă, Intrarea în Ierusalim, Răstignirea, Invierea, Pogorârea Duhului Sfânt, Adormirea, ş. a., având în mijloc *Cina cea de taină*, când Isus aşază Sfânta Cuminecătură, prin care ne însuşim efectiv iertarea păcatelor, mântuirea.

Deasupra acestei serii de icoane, urmează cei doisprezece Apostoli, în mijloc cu Invierea Domnului sau cu icoana Sfintei Treimi. In unele locuri icoana Sfintei Treimi se zugrăveşte pe boltitura deasupra soiului, locul din faţa altarului.

Urmează seria ultimă, a patra, de icoane: Prorocii, cari pot avea între ei la mijloc sau deasupra icoana hramului, sau a Sfintei Treimi.

Ca şi pe turnurile bisericilor, deasupra iconostasului patronează Crucea Domnului, semnul de luptă şi puterea de biruinţă a creştinismului: Isus pe Cruce, asistat de Maica Sa şi de Ioan, ucenicul Său iubit.

Iconostasul bisericii ort. rom. din Arad-Şega

Acesta e cuprinsul şi sensul unui iconostas, complect şi canonic alcătuit. Dăm aci în ilustraţie un astfel de exemplar, care e făcut *anume* ca să întrunească normele şi condiţiile unui iconostas model.

Iconostasul bisericii ortodoxe, în sensul şi înfăţişarea lui, este o predică, bogată şi în acelaş timp sintetică. El predică istoria mântuirii şi trezeşte în suflete simţiri curate: adorare şi evlavie sinceră.

Iconostasul ne înalţă privirea şi inima spre cer, iar gândul ni-l cheamă ca prin el să pătrundem şi să urmăm adevărul pe care-l exprimă imaginea lui, — marele adevăr, care stă la temelia Bisericii şi a vieţii creştine, grăit nouă de sfântul apostol Pavel: *Voi sunteţi zidiţi pe temelia apostolilor şi prorocilor, piatra cea din capul unghiului fiind Isus Hristos,* Mântuitorul.

ILARION V. FELEA

Sfânta muncă

Sfânta muncă e aceea
Ce răsplata 'n ea-şi găseşte.
De 'nţelegi tu asta, cheia
Fericirii tale-o ţii.

Urgisit de toţi să fii,
Tu de-apururea iubeşte;
Iar' ca să rămâi în pace,
Nimic lumii să nu-i cei.
Binele te 'nvaţă-a-l face
Ca albina mierea ei.

AL. VLAHUŢĂ

BCU Cluj / Central University Library Cluj

CUM A ÎNVĂȚAT OARBA-SURDO-MUTĂ HELEN KELLER CE VA SĂ ZICĂ „IUBIREA“

Din povestea unei vieți

Șirele următoare cuprind prețioasele mărturisiri ale unei americane, celebra oarbă-surdă-mută Elena (Helen) Keller, crescută de o profesoară de orbi, d-șoara Sullivan. Prin sârguința sa și prin iscusința și devotamentul profesoarei sale H. Keller a ajuns atât de departe, încât și-a luat doctoratul la una din universitățile din America.

Helen Keller

Descrierea ce urmează este luată din cartea autobiografică: „Povestea vieții mele“.

„Imi aduc foarte bine aminte de dimineața, în care am întrebat pentru întâia dată pe profesoara mea despre ce însemnează cuvântul: „iubire“.

Asta a fost pe când nu știam decât câteva cuvinte. Găsisem în grădină câteva viorele, cari răsăriseră mai de vreme și le-am adus profesoarei mele. Ea a încercat să mă sărute, dar pe atunci nu-mi plăcea să mă sărute altcineva, decât numai mama. Domnișoara Sullivan și-a dus mâna cu gingășie, luându-mă de mijloc și a silabisit în palma mea: Eu iu-besc-pe E-le-na.

Ce este iubirea? am întrebat eu.

Domnișoara s'a apropiat și mi-a spus: E aici, înlăuntru, arătând spre inima mea, ale cărei bătăi le-am simțit atunci pentru întâia-dată.

Cuvintele profesoarei m'au înstreinat mult, fiindcă încă nu pricepeam pe-atunci nimic, dacă nu atingeam imediat obiectul.

Am mirosit vioreaua din mâna ei și-am pus o întrebare, care era cam de următorul cuprins (mă foloseam pe jumătate de cuvinte, pe jumătate de semne): Este iubirea mirosul florilor?

Nu, mi-a răspuns profesoara.

Iarăși m'am răsgândit. Soarele ne încălzea cu razele sale. Am întrebat-o, arătând în direcția din care venea căldura: Nu este iubire aceasta?

Mi s'a părut că nu poate să existe ceva mai frumos decât soarele, a cărui căldură face să crească și să înflorească totul. Domnișoara Sullivan clătină din cap, iar eu m'am mirat mult și am fost foarte decepționată. Mi se părea ciudat de tot că profesoara mea n'are putința să-mi arate iubirea.

Câteva zile mai târziu înșiram mărgele de diferite mărimi, în grupări regulate — două mari, trei mici și așa mai departe. Am greșit de mai multe ori, iar domnișoara Sullivan m'a făcut atentă, iarăși și iarăși, cu o paciență plină de dragoste. In sfârșit am aflat o greșală evidentă în orânduirea mărgelelor și pentru o clipă mi-am concentrat întreaga atenție asupra ocupației mele, căutând să mă gândesc cum ar trebui să împart mărgelele. Domnișoara Sullivan îmi atinse fruntea și silabisi cu multă tărie: Think; (englezește: gândește!)

Indată am recunoscut că cuvântul acesta are însemnătatea procesului psihologic, care se petrece în capul meu. Aceasta mi-a fost reprezentarea dintâi a unei noțiuni abstracte.

Am stat multă vreme, liniștită — nu mă gândeam la mărgelele din poală, ci încercam să pătrund înțelesul „iubirii“ în lumina noțiunii celei nouă, câștigate de curând. Soarele fusese ascuns, ziua întreagă, după nori și căzuse o ploaie repede, scurtă; deodată apăru soarele în întreaga sa splendoare.

Din nou am întrebat pe profesoara mea: nu este *aceasta* iubire?

Iubirea e asemănătoare norilor, cari au fost pe cer, înainte de a fi ieșit soarele prin ei — mi-a răspuns profesoara. Apoi a urmat, cu cuvinte mai simple decât cele de mai înainte, pe cari încă nu le puteam pricepe atunci: Știi că nu poți atinge norii, dar simți ploaia și știi cât de fericite sunt florile și pământul însetoșat, când cade ploaia în șivoaie, după o zi călduroasă. Nici iubirea nu ești în stare să o atingi, dar simțești fericirea, care o răspândește peste tot. Fără de iubire nici n'ai fi fericită, nici n'ai cere să te joci.

Deodată s'a descoperit spiritului meu adevărul acesta binefăcător — am simțit, că există legături nevăzute, cari s'au întins între sufletul meu și sufletul altor oameni“. Trad. de HORIA P. P TRESCU

CÂND ESTE O ȚARĂ FERICITĂ ȘI BOGATĂ?

După unele proverbe chinezești o țară este fericită:

1. Când săbiile, puștile și gloanțele ruginesc în cui și sunt pline de praf, iar plugurile strălucesc.

2. Când coșarele și hambarele sunt pline de bucate și nutreț, iar crâșmele și închisorile goale.

3. Când pitarii și negutătorii de mâncări se preumblă în trăsură, iar medicii și farmaciștii pe jos.

4. Când scările școlilor și bisericilor sunt tocite, iar ale tribunalelor acoperite de iarbă și bălării.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

VITRINA CĂRȚII

CRONICA LITERARĂ

Victor Ioan Popa: VELERIM ŞI VELER DOAMNE, roman. Bucureşti. Editura „Cultura Națională".

Dl Victor Ioan Popa este cunoscut marelui public ca un fecund şi talentat autor dramatic. Pentru meritele şi priceperea sa, în arta teatrului a fost chemat ca director de scenă, rând pe rând, la Teatrul popular din capitală, la Teatrul național din Craiova şi la Teatrul național din Cernăuți, unde rămâne până la 1929, când este angajat la Teatrul Maria Ventura din Bucureşti. Dintre piesele sale cele mai reuşite sunt: „Ciuta" şi „Muşcata din Fereastră".

Dar talentul dlui V. I. Popa nu s'a mărginit numai la teatru, ci în răgazul pe care i-l lăsa scena, colaborează fie cu caricaturi, fie cu articole sau cronici plastice la diferite jurnale şi reviste din țară. In ultimul timp s'a impus în literatura românească prin puternicul roman „Velerim şi Veler Doamne".

Este vie în mintea tuturor polemica din revistele noastre între aderenții şi adversarii poporanismului; între arta națională şi arta pentru artă, fără alte considerente. Titu Maiorescu combătea excesele de naționalism retoric ale epigonilor tradiționalismului şi pe urmaşii poporaniştilor dela „Dacia literară". Din nou însă tendințele acestora de sănătos instinct, temporar înăbuşite, izbucnesc în mişcarea dela „Semănătorul", ca să se prelungească sub diferite aspecte până'n literatura zilelor noastre. Țăranul ca figură centrală şi esențial caracteristică pentru sufletul românesc a fost mereu reluat şi studiat de scriitorii noştri. Dar dela Creangă, Slavici, Gârleanu şi dela domnii Agârbiceanu şi Sadoveanu până'n prezent cu greu vom găsi aşa de neaoşe figuri din lumea dela țară, ca'n „Velerim şi Veler Doamne". Scriitorii noştri ne-au obişnuit în genere cu'n țăran artificial, lipsit de consistență şi convențional, sau cu unul cu desăvârşire inestetic şi falsificat prin anumite exagerări tendențioase sau reminiscențe literare. S'a făcut adecă prea mult *„literaturism"* cu țăranul. El ne era prezentat sau în culori trandafirii şi idilice de pastorală gen „Florian şi Gassner" (exemplul clasic rămâne „Rodica" lui Alexandri), sau în culori prea sumbre şi cu pasiuni străine de sufletul național şi prea complexe, ca'n „Năpasta" lui Caragiale, sau în „Ion" al dlui Rebreanu. De altfel şi'n celelalte literaturi încercările de-a introduce lumea dela țară au dat greş, scriitorii nereuşind a prinde esența din sufletul, mentalitatea şi etica fraților noştri obscuri. Se uită prea mult că lumea lor este cu totul din alt aluat plămădită. Ei nu au gustat, decât doar parțial, din fructul pierzător al civilizației. Sentimentele, instinctele, moravurile şi pasiunile au rămas acolo aceleaşi, ca acum poate sute şi mii de ani. Intr'un cuvânt această lume n'a evoluat din punct de vedere psihologic şi în oareşcare măsură nici nu este capabilă să evolueze.

Deci atunci, când un scriitor se apropie de ei, îi observă şi-i studiază, foarte cu greu va putea să le pătrundă structura intimă a complexității lor psihice. Numai dacă este el însuşi un țăran ratat, neştiutor de limbi străine, ca Creangă, sau este înzestrat cu'n deosebit bun simț şi putere de observație, nu va aluneca pe panta plăsmuirilor artificiale. Nu cunosc biografia dlui V. I. Popa, dar sunt convins că d-sa trebue să fi copilărit sau petrecut mult timp în mediul rural, altfel nu se poate explica autentica viziune a personagiilor principale din „Velerim şi Veler Doamne". De asemeni inexplicabilă ar rămânea şi intuiția precisă a mentalității țărăneşti, *străină şi ostilă* celei orăşeneşti, aşa cum se desprinde ea din paginile romanului. Intr'adevăr dlui V. I. Popa i-a reuşit să străbată în resortul intim al sufletului țăranilor, creind tipuri de-o excepțională vitalitate şi verosimilitate artistică.

Povestea eroului principal este înduioşătoare. Acest Manlache Pleşa, uriaşul de-o neobişnuită putere trupească, care ascunde sub înfățişarea lui de namilă fioroasă un suflet bun şi naiv de copil, ne cucereşte dela primele pagini. Impresia este puternică şi rămâne definitivă. Scăpat dela ocnă, unde fusese osândit la zece ani pentru o năpastă, o crimă de gelozie, el ajunge paznic pe moşia unor arândaşi. Aici supt privirea blândă şi ocrotitoare a coanei Tasica răutatea oamenilor pare a se îmblânzi şi-a uitat trecutul care-l înfierase; ba chiar dragostea fetei lui Țigău, Rusanda şi tovărăşia cânelui iubit, Firicel, mulcomesc sbuciumul sufletesc al osânditului prin predestinație. Căci în sufletul său acest blând uriaş se socoteşte năpăstuit de soarte prin porunca înțeleaptă a lui Dumnezeu. O nouă crimă însă, făptuită în preajma conacului, aruncă bănuială asupra fostului ocnaş. De data aceasta Manlache Pleşa nu mai poate suferi gândul să înfunde ocna pe nedrept şi-şi ia lumea'n cap, fugind dela conac. Cu ajutorul cantonierului, Moş Petrache îşi pierde urma şi se pune la adăpost de prigoana jandarmilor, trăind ascuns prin păduri şi munți, până când reuşeşte să pună mâna el însuşi pe adevărații criminali, pe care-i aduce legați butuc la picioarele coanei Tasica, înmărmurită de uimire. Dar soartea nu conteneşte a-l urmări, căci şi'n romanul dragostei sale cu Rusanda, care formează partea doua a cărții, nenorocirile se abat asupra lor până la tragicul sfârşit, când moare îngânând refrenul din colinda vieții sale nefericite:

După dealul cel mai mare...
Velerim şi Veler Doamne...

Am amintit că dl V. I. Popa zugrăveşte cu ne'ntrecut talent lumea dela ţară cu notele ei specifice, în opoziţie cu civilizaţia orăşenească. Romanul „Velerim şi Veler Doamne", care cu niţel pedantism ar putea fi clasat printre romanele biografice (el conţine doar povestea unui erou popular, cu nimic mai inferior din punct de vedere al energiei umane, decât eroii civilizaţiei), este o măreaţă epopee a ţăranului român. Figurile lui Manlache Pleşa, a Rusandei, a lui Ion, argatul şi ale celorlalte personagii secundare, sunt creaţii epice autentice şi vii. In deosebi Manlache Pleşa prin isprăvile sale minunate, care se integrează aşa de bine în concepţia mitologică a poporului, poate sta alături de eroii cântecului bătrânesc: Tunsu, Jianu, Mihu Copilul sau acel Toma Alimoş:

Nalt la stat,
Mare la sfat
Şi viteaz cum n'a mai stat!

Nu-mi amintesc din literatura universală alte asemănări, însă de multeori în cursul lecturii mi-a fost sugerată imaginea lui Nicolae Toldy, geniala creaţie a poetului epic maghiar, Arany Iános. Mai ales în scenele, unde forţa fizică a lui Manlache Pleşa se deslănţue impetuoasă ca un element al naturii (vezi răpirea lui Moş Petrache din mâna jandarmilor, prinderea găzarilor asasini, scena finală etc.)

Pe lângă epicul propriu zis romanul mai are şi-o parte de palpitant interes dramatic, în legătură cu peripeţiile urmăririi eroului de către justiţie. Partea aceasta de sensaţional care facilită lectura, făcând-o extrem de interesantă, nu este totuşi cea mai reuşită din punctul de vedere al unităţii romanului. E mult prea lungă, aşa că aproape uităm de Manlache Pleşa, care trăeşte numai în legenda oamenilor, în elucubraţiile fercheşului judecător din Tecuci şi 'n sufletul bun şi şiret al cantonierului Moş Petrache, care se jertfeşte cu mai creştinească abnegaţie pentru salvarea lui. Pe urmă în această parte ni se zugrăvesc mai ales tipuri dela oraş; or cu aceste personagii, implicit fercheşul judecător, am făcut prea des şi stăruitor cunoştinţă în romanele superficiale ale unora din scriitorii noştri, ca să nu ne devină suspecte. Totuşi un anumit public, mai ales tineretul, va fi recunoscător autorului pentru ingenioasele pagini de roman de aventură. Şi poate, cu mai puţină ipocrizie, am mărturisi cu toţii, cari am cetit cartea, că la prima lectură ne-au captivat mai ales aceste pagini. Abilitatea autorului dramatic şi a omului de teatru se pune aici cu deosebire în evidenţă.

Dar romanul nu este lipsit nici de-o interesantă problemă psihologică şi socială. Este problema degradării şi declasării nu atât privită din afară, din punctul de vedere al societăţii, cât din interior din punctul de vedere al individului declasat. Manlache Pleşa a înfundat ocna zece ani, cari au trecut ca un vis urît, dar a căror amintire şi urme adânc săpate în sufletul său nu se vor mai şterge niciodată. Căci omul sufere nu atât de răutatea oamenilor, cât de răul din fiinţa sa, care nu mai poate prinde fluxul vieţii, pentru el oprită în urma celor zece ani absenţi. In sufletul său naiv şi primitiv el îşi făureşte o concepţie fatalistă; se consideră ca osândit prin voinţa lui Dumnezeu de-a prilejui nenorocirea lui şi a celor care se apropie de el sufleteşte. Ce este doar acel refren de colind „Velerim şi Veler Doamne", care se furişează ca un leit-motiv prin tot cuprinsul romanului şi 'n melodia căruia îşi aţipeşte durerile inimii şi întrezăreşte fericirile posibile din trecut, de cari nu i-a fost dat să se împărtăşească, decât sbucnirea dorinţelor vitale, care au fost pentru totdeauna înăbuşite în el de anii din ocnă? Această credinţă de vecinic condamnat îl împiedecă să mai poată fi fericit; mai mult, am spune, este însăşi cauza psihologică a tuturor năpastelor, ce se abat succesiv peste capul său. Astfel motivat romanul se luminează de-o înaltă valoare etică şi câştigă în profunzime omenească.

Prin „Velerim şi Veler Doamne" dl V. I. Popa a îmbogăţit deci literatura românească cu'n foarte reuşit roman, a cărui valoare naţională, datorită reliefării atât de reuşite a specificului ţărănesc, este dublată de valoarea sa psihologică şi estetică. Paginile de antologie, scrise într'o admirabilă limbă românească şi pline de strălucite imagini, ne desdăunează de multele cărţi pornografice şi de prost gust, care au inundat în ultimul timp piaţa literară.

P. DRĂGHICI

S. Bulgakoff: ORTODOXIA. Tiparul Tipografiei Arhidiecezane, Sibiu, 1933. Pagini 245. Preţul Lei 120.

„Ortodoxia este Biserica lui Hristos pe pământ, este viaţă nouă cu Hristos şi în Hristos, condusă de Duhul Sfânt". Acest lucru ni-l spune nu numai cartea protopresbiterului S. Bulgakoff, ci tot şirul celor unamie nouăsute treizeci şi patru de ani ce s'au scurs dela naşterea Mântuitorului Hristos şi până astăzi. Ortodoxia a fost şi este şi acum mai mult religia simţită şi trăită decât religia scrisă în tratate de ştiinţă teologică. In cursul celor nouăsprezece veacuri de viaţă creştină-ortodoxă milioane şi milioane de suflete s'au hrănit şi s'au fericit mântuindu-se în cadrele largi şi pline de darul lui Dumnezeu ale Bisericii ortodoxe. Ortodoxia a fost şi este sărbătoarea cea sfântă de care se bucură deopotrivă împăraţii încărcaţi de glorie şi săracii copleşiţi de necazuri. Ortodoxia a fost şi este praznicul bucuriei în timpuri de pace şi religia mângăierii şi conservării popoarelor în timpuri de restrişte, de război, de năvăliri barbare şi asupriri naţionale. Nime nu poate spune în cuvinte tot ceeace a fost şi este ortodoxia. Cadrele acestei vieţi

în care se varsă tot darul lui Dumnezeu sunt atât de largi, încât nu pot fi cuprinse în tratate, în lucruri mărginite, în scrieri cari poartă totdeauna insigna imperfecţiunii omeneşti. De aceea ortodoxia a rămas până astăzi religia plină de misticism, religia care mai mult se trăeşte decât se vorbeşte şi se descrie.

Protopresbiterul S. Bulgakoff, scriitor şi teolog renumit, refugiat din Rusia comunistă şi stabilit ca profesor la Institutul ortodox din Paris, a încercat să facă ortodoxia cunoscută — atât cât este posibil — şi în lumea neortodoxă, publicând în limba franceză lucrarea sa intitulată „Ortodoxia". Apariţia lucrării într'o limbă accesibilă cetitorilor apuseni a avut un mare răsunet. O lume întreagă a rămas uimită de frumuseţea şi bogăţia darurilor pe cari le are numai Biserica ortodoxă. Oameni de altă confesiune, cetind cartea aceasta, au început să îndrăgească ortodoxia şi să se intereseze de aproape de ceeace noi, cu tot dreptul numim Biserica lui Isus Hristos. In apusul Europei există astăzi o mişcare ortodoxă şi o apreciere după vrednicie a comorilor sfintei noastre Biserici. Cartea protopresbiterului Bulgakoff cuprinde capitolele: Biserica, Tradiţiunea bisericească, Ierarhia bisericească, Unitatea Bisericii, Dogmatica ortodoxă, Tainele, Fecioara şi Sfinţii în ortodoxie, Cultul ortodox, Icoanele şi cultul lor, Mistica ortodoxă, Ortodoxia şi Statul, Ortodoxia şi viaţa economică, Ortodoxia şi gândirea apocaliptică, Eshatologia ortodoxă, Ortodoxia şi eterodoxia, Concluzie. Ea este o oglindă măreaţă a ortodoxiei. Valoarea cea mare a acestei lucrări rezidă în faptul, că este astfel întocmită, încât ea poate fi cetită cu tot folosul şi cu toată plăcerea şi de oameni cari nu sunt teologi de specialitate. De aceea cetitorii revistei „Vieţii Ilustrate" sunt cei mai îndreptăţiţi şi cei dintâi chemaţi să fie şi cititorii acestei lucrări.

I. P. S. Sa Mitropolitul Dr. Nicolae Bălan călăuzit de gând bun a dispus traducerea şi publicarea lucrării în limba română. Noi o recomandăm cu toată căldura cetitorilor noştri, ca pe o carte care convinge, întăreşte, zideşte şi entuziasmează sufletele pentru adevărata Biserică a lui Isus Hristos.

Pr. S. CÂNDEA

Ioan Al. Bran-Lemeny: TALAZ, poezii. Braşov, 1933.

Cu titlul de mai sus Dl Ioan Al. Bran-Lemeny, distinsul poet braşovean, a adunat într'o elegantă broşură ultimele sale producţii poetice. Domnia sa păşeşte pe făgaşul artei tradiţionale, c'o inspiraţie normală şi cu tendinţe idealiste. Poezia sa este de factură clasică şi ne impresionează prin accentele ei sincere. Eminescu, St. Oct. Iosif şi Dl Goga par a fi înrâurit dintre poeţii autohtoni mai mult talentul său.

Sbuciumul care stârneşte talazurile în sufletul poetului este durerea creştinească pentru nelegiuirile păgâne ale societăţii („Isus plânge", „Clopotele cerului", „Spre tine", „Valea sufletului meu" etc.). Inspiraţia creştină este pură, fără alt amestec de reminiscenţe filosofice, lucru rar în poezia românească. Admirabile avânturi de altruism, în spiritul divin al Mântuitorului, se împletesc cu revolta faţă de nepăsarea din suflete:

Şi-atunci un dor nespus te va străbate...
Să mângăi, să alini, să faci un bine...
Şi vei vedea în fiecare un frate...
Vei înţelege, şi iertave-i toate...

Un alt aspect al liricei poetului sunt duioasele cântece şi gingaşele pasteluri, uneori ritmate îndrăzneţ şi abrupt:

E venin de viaţă nouă
Sângele zvâcneşte'n vine
Luptă... viaţă... vecinic trează...
Ah, m'a săgetat o rază
Inima-mi se sfâşie'n două
Ţipă'n mine viaţa nouă.
(Primăvara)

Volumul mai cuprinde închinări omagiale „Majestăţii sale regelui Carol II", memoriei lui St. Oct. Iosif şi măestrului Cincinat Pavelescu, pe lângă alte câteva poezii de ocazie. El se termină cu foarte reuşite tălmăciri din literatura germană şi maghiară (remarcăm: „Mailied", varianta II. de Goethe; „Odaie ţărănească", de Michael Albert; „Reculegere" de H. Zillich; „Stăpâna albă a cetăţii" de Ady Endre etc.).

Am fi bucuroşi pentru evitarea impresiei de inegal, dacă unele cuvinte, imagini şi strofe, care în context ne fac impresia de improprii sau forţate (ca s. ex.: „plânsori", „uzină", „creştet nurliu"; strofa I din „Stropi" şi a II-a din „De Paşti" etc.), ar fi înlocuite sau eliminate într'o viitoare ediţie a poeziilor.

P. DRĂGHICI

CE S'A ÎNTÂMPLAT IN LUNA TRECUTA

La noi

COMEMORAREA LUI ALEXANDRU MOCIONI. Societatea culturală „Astra" din Sibiu a avut fericita ideie de a comemora pe Alex. Mocioni, la împlinirea alor 25 de ani dela moartea marelui român. Festivităţile acestei pioase comemorări s'au desfăşurat la Foeni în cadre deosebit de mărete, în prezenţa P. S. episcop Grigorie al Aradului, a miniştrilor A. Mocioni şi Al. Lapedatu, a dlui prof. Gusti, trimisul M. S. Regelui, a dlui Dr. Gh. Preda, vicepreşedintele „Astrei", a dlui prof. V. Stanciu etc. şi a unei mari mulţimi de alţi intelectuali şi ţărani bănăţeni. După serviciul religios, reprezentanţii instituţiunilor şi autorităţilor au zugrăvit în cuvinte entuziaste personalitatea uriaşe a neuitatului Alex. Mocioni, despre care T.

Păcăţian spune în „Cartea de aur", că „dela marele Şaguna n'a fost fruntaş pe care Românii să-l fi deplâns cu atâta sinceritate ca pe Alex. Mocioni".

Şi cu drept cuvânt, căci ilustrul sărbătorit a fost a covârşitoare personalitate pe toate tărâmurile vieţii publice româneşti.

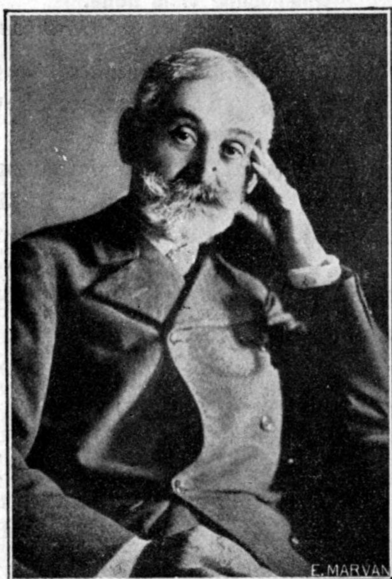
Descendentul unei distinse familii macedonene — ca şi Şaguna şi Gojdu — Alex. Mocioni a fost în mai multe rânduri deputat în parlamentul unguresc, unde a luptat eroic pentru drepturile naţiei care l-a zămislit.

Credincios devotat al Bisericii ortodoxe, a fost membru în toate sinoadele eparhiale din Caransebeş şi în toate congresele naţionale din Sibiu. Inţelepciunea şi talentul a făcut din el unul dintre cei mai preţioşi colaboratori ai marelui mitropolit Şaguna.

La 1901 este ales preşedinte al „Astrei" şi epoca prezidenţiei sale este una dintre cele mai bogate epoci de realizări culturale.

Publicist iscusit şi harnic, Alex. Mocioni întemeiază şi gazeta „Albina" din Viena, precum şi cotidianul din Lugoj „Drapelul", a cărui conducere o încredinţează lui Valeriu Branişte.

Dar o personalitate atât de proeminentă nu putea sta la o parte nici de viaţa economică-financiară. De aceea Al. Mocioni a fost unul dintre fondatorii băncii „Albina" şi al altor institute financiare româneşti, pe care a înţeles să le îndrumeze în conformitate cu interesele obşteşti ale neamului românesc de dincoace de Carpaţi (câtă vreme contimporanii noştri mărunţi le dă de mal, cu economia lor „dirijată" după tipicul demagogiei comuniste).

Alexandru Mocioni

Iată cine-a fost Alex. Mocioni, a cărui activitate ar trebui să fie o pildă pentru atâţia gălăgioşi de astăzi, cari înţeleg să facă naţionalism numai de vorbe, şi adeseori cu singurul scop al rentabilităţii personale.

N. C.

INSCĂUNAREA PREA SFINŢITULUI EPISCOP AL CARANSEBEŞULUI.

Duminecă, 15 Aprilie a. c. s'a desfăşurat solemnitatea înscăunării Prea sfinţitului episcop Dr. Vasile Lăzărescu al Caransebeşului. Impresionanta solemnitate a întrunit în oraşul de reşedinţă al eparhiei un foarte mare număr de preoţi şi mireni — intelectuali şi ţărani — nu numai din eparhia Caransebeşului, ci şi din toate părţile Ardealului.

P. S. Episcop Vasile

Inalt Prea Sfinţitul Mitropolit Nicolae a fost reprezentat la această solemnitate de P. S. Grigorie, episcopul Aradului, care după Sf. Liturgie săvârşită în biserica catedrală a episcopiei, a citit decretul regal de confirmare a noului episcop, precum şi gramata I. P. Sfinţitului Mitropolit al Ardealului.

P. S. Episcop Grigorie, într'o cuvântare plină de avânt, tâlcuieşte sentimentele de dragoste şi nădejdile bune ce le leagă clerul şi poporul de noul arhipăstor, care răspunde că-şi va sluji Biserica şi neamul cu credinţă şi devotament deplin.

După actul înscăunării au avut loc la reşedinţa episcopească recepţiile, unde reprezentanţii autorităţilor şi ai aşezămintelor culturale au adus omagii noului episcop Dr. Vasile Lăzărescu.

După recepţii s'a dat un banchet, iar seara un admirabil concert.

N. C.

PELERINAJ LA MĂNĂSTIREA BRÂNCOVEANU.

An de an la mănăstirea Brâncoveanu dela Sâmbăta de jos (jud. Făgăraş) se face pelerinaj. Vineria din săptămâna luminată este ziua care reuneşte miile de credincioşi în grădina mănăstirii.

Cu toate că zeci de ani dearândul totul era doar o ruină, credincioşii tot veneau, purtaţi de misticismul şi sfinţenia locului. Biserica mănăstirii, prin stăruinţa I. P. S. Sale Mitropolitul Nicolae al Ardealului, este acum restaurată; mai trebuie refăcută doar pictura pentru a se putea începe regulat slujbele.

Punctul de atracţie al acestei mănăstiri este Izvorul tămăduitor, care se află în imediata apropiere a bisericii. Credincioşii vin cu vase şi sticle mari,

ducând din apa izvorului în diferitele părți ale Ardealului.

In popor stăpâneşte credința că acest izvor este sec toată vremea, doar în ziua pelerinajului țâşneşte din belşug apă vindecătoare. Am auzit pelerini vorbind,

Bis. Mănăstirii Brâncoveanu din Sâmbăta de jos, restaurată

c'au păstrat apa aceasta 7 ani fără să se fi stricat.

Vizitatorul acestui sfânt locaş nu va regreta niciodată osteneala ce şi-a luat. Mănăstirea este situată imediat la poalele munților înalți ai Făgăraşului. „Pe-un picior de plaiu, pe-o gură de rai“, aceste cuvinte îți răsar în cuget îndată ce te afli pe pragul mănăstirii. Inaintea ochilor ți se desfăşoară o panoramă unică a frumseții naturii.

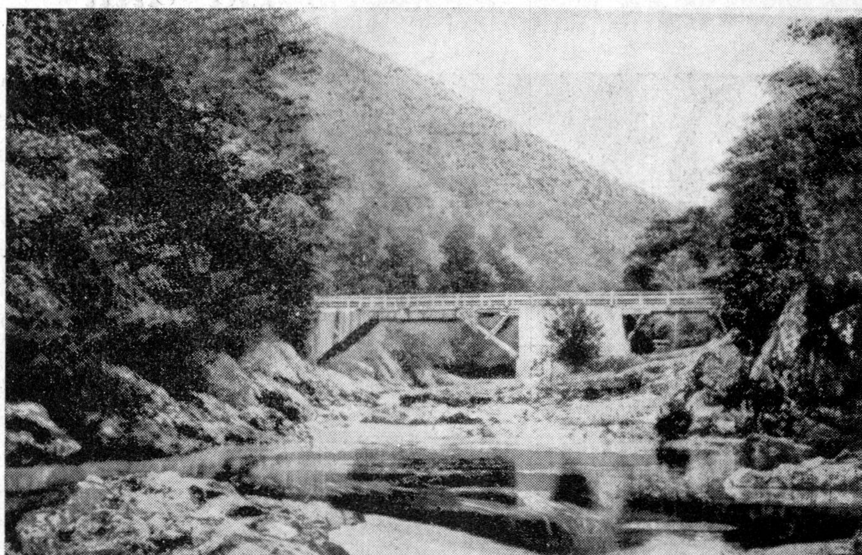
Dacă sfințenia locului sufleteşte te înalță, apoi sentimentul de elevare se întăreşte prin spectacolul munților de peste 2000 m. cari se ridică majestuos sub privirile tale.

In anul acesta numărul închinătorilor s'a ridicat aproape la 3000 persoane. P. S. Sa Vasile, arhiereul vicar al Mitropoliei Ardealului, înconjurat de mult cler, a condus festivitățile religioase. GH. S.

„SOCIETATEA PENTRU FOND DE TEATRU ROMÂN“ în adunarea generală ținută la 14 Aprilie a. c. a hotărît să fuzioneze cu societatea culturală „Astra“. Astfel averea societății pentru fond de teatru, în valoare de aproape o jumătate milion Lei, trece în proprietatea „Astrei“.

Adunarea generală în care s'a adus această importantă hotărîre a fost prezidată de dl Dr. N. Vecerdea. In cuvântul său de deschidere, d-sa face un rezumativ istoric al existenței de peste 40 de ani (1870—1913) a Societății pentru fond de teatru român, arătând rostul cultural al acesteia şi pomenind cu pietate şi recunoştință numele foştilor ei preşedinți.

D-sa şi-a încheiat cuvântarea tălmăcind motivele cari au îndemnat Societatea pentru fond de teatru român să fuzioneze cu „Astra“.

Băile Herculane: Podul dela Cascadă

BCU Cluj / Central University Library Cluj

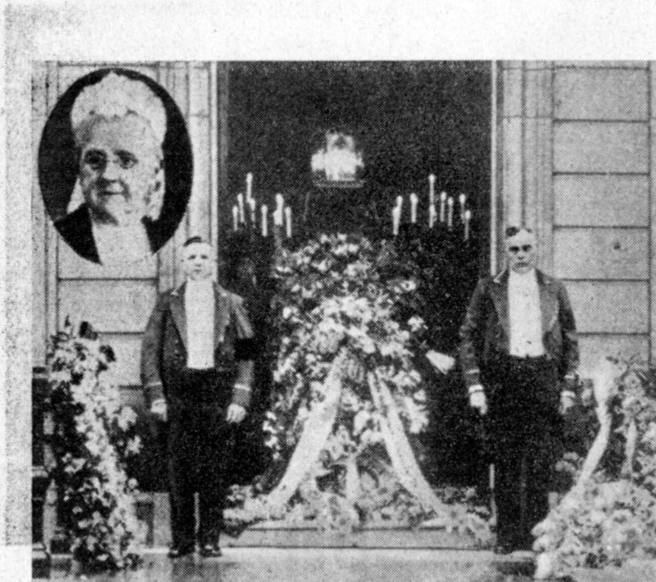
CONGRESUL STUDENȚILOR. In regiunea frumoasă a Băilor Herculane a avut loc la sfârşitul lui Martie congresul general studențesc. Desprindem în această succintă cronică câteva din problemele desbătute acolo, cari arată că tineretul nu e străin de interesele vitale ale neamului. Aşa problema statusului catolic, elucidată cu multă competință de dl profesor Onisifor Ghibu şi asupra căreia justiția a arătat dreptatea cauzei noastre, a fost discutată cu deosebită atenție de studenți, cerând guvernului să dea curs urgent sentinței şi să repună în drepturile ei universitatea din Cluj. Deasemenea s'au citit rapoarte privitoare la problema mult oropsiților Moți, a Românilor de peste hotare, asupra pericolului franc-

Pelerinaj la Sâmbăta de jos (Mănăstirea Brâncoveanu)

masoneriei şi comunismului ca şi al sectelor. O deosebită atenţie merită hotărârea studenţilor de-a lupta pentru izbânda spiritualismului în viaţă, înfierând cu categorică intransingenţă toate curentele materialiste. Iată probleme şi hotărâri cari tind să devină programul de viaţă al tineretului de azi. V. C.

La alţii

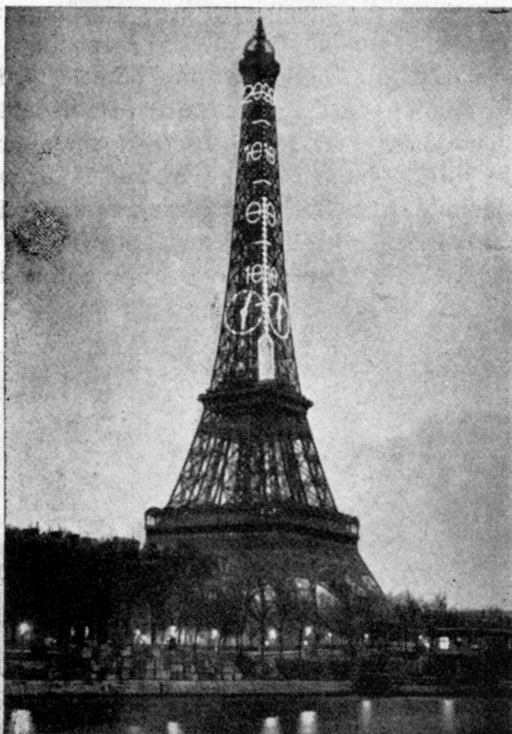

† REGINA EMMA A OLANDEI. Bătrâna regină Emma a Olandei a încetat din viaţă. Ilustraţia noastră reprezintă pe suverana defunctă, pe catafalc. In oval: portretul reginei.

PĂMÂNTUL S'A ÎNFURIAT. Anul acesta pare a fi anul revoluţiilor şi al cutremurelor de pământ. Furios par'că de tot ce se petrece pe scoarţa lui, pământul se cutremură în toate continentele: In America, în Asia, în Europa. Ultimele cutremure puternice s'au produs în Indii şi în România. Cel din România a fost mai violent în regiunea răsăriteană a ţării, de-alungul Prutului — până la Dunăre. Cel din Indii, pe lângă mari cufundări şi deplasări de tereruri şi prăbuşiri de edificii, a avut şi numeroase jertfe omeneşti.

Cutremurul de pământ din Indii

Paris: Turnul Eifel

CEL MAI MARE TERMOMETRU DIN LUME. Oraşul Paris, care a avut timp de mai multe luni cel mai mare orologiu din lume, pe turnul Eiffel, are de curând şi cel mai mare termometru cunoscut vreodată.

Termometrul are exact înălţimea vestitului turn, adică 300 de metri. Gradele se întind pe o lungime de 152 de metri. Giganticul instrument este iluminat în timpul nopţii la intervale scurte, spre a putea fi observat dela depărtări mari, astfel că din împrejurimile Parisului se poate citi cu o simplă privire temperatura care domneşte în capitala Franţei.

La picioarele turnului Eiffel se va instala un termometru în dimensiuni obişnuite pentru publicul care trece prin apropiere.

Viața veselă

IMPOSIBIL

— De câți ani ești, pușchiule?

— De trei.

— Imposibil: în trei ani nu te poți murdări în așa hal!

JOACĂ LA SIGUR

Plutonierul către leat: Am auzit că joci cărți. Nu v'am spus că jocurile *la noroc* e interzise?

Leatul: Trăiți don' plotonier, eu joc *la sigur.*

CÂND VREA SA-I AJUTE...

Profesorul: Ei bine, Vasilescule, n'o să mai spui că întrebarea asta nu e ușoară.

Elevul: Intrebarea este ușoară, domnule profesor, dar *răspunsul* este greu.

CRITERIU

— Ai avut gripă mai rea decât fratele tău, Ghiță?

— Da, unchiule, fiindcă eu am avut-o în vacanța de Paști.

NU E SUPERSTIȚIOASĂ...

Lina servește masa, la care madam Popescu are și invitați.

— De câteori nu ți-am spus, Lino, să servești totdeauna din partea stângă!

— Nu face nimic, madam Popescu — zise madam Ionescu — eu nu sunt superstițioasă...

IȚIC ÎȘI ALEGE RĂSPLATA

Ițic s'a purtat frumos în luptă și pentrucă s'a distins, generalul îi spune:

— Ițic, te-ai purtat vitejește. Vreau să te răsplătesc. Alege: Vrei „Virtutea militară", sau o mie de Lei?

— Să trăiți, Domnule General, vă rog să-mi dați voe să vă întreb ceva.

— Spune.

— Cât costă decorația?

— Două sute de Lei.

— Atunci, vă rog Domnule General, să-mi dați „Virtutea militară" și opt sute de Lei.

OVREIUL LA JUDECATĂ

Lui Ițic Ștrul, acuzat pentru înșelătorie, i se ia interogatorul.

— Profesiunea? întreabă magistratul.

— Artist — răspunde Ștrul?

— Ce fel de artist?

— Măestru de umbrele — răspunde Ștrul?

— Cum, aceasta e artă?

— Desigur, — dle judecător — zise Ștrul; ia faceți d-voastră o umbrelă, dacă Vă dă mâna!

ASEMÂNARE

— Aparatul meu de radio se aseamănă grozav cu un tren expres.

— De ce?

— La fiecare stație flueră și... nu se oprește!

DUȘMANUL SOMNULUI

Fragment dintr'un dialog:

— Pentru ca România să devie o națiune cu adevărat mare, trebue s'o trezim din toropeala în care zace. Poporul nu trebue să continue să doarmă! Iată idealul vieții mele!

— Sunteți filantrop?

— Nu, fabricant de ceasornice deșteptătoare.

PENTRU UN AC CU GĂMĂLIE...

— Ce, ai înebunit, de strigi așa?

— Am înghițit un ac cu gămălie.

— Ei, nu costă o mie de Lei un ac cu gămălie. Iacă altul.

DACĂ TACEA...

Roth întâlnește pe M-me Weis, care are ochii plini de lacrimi.

— Ce s'a întâmplat? întreabă Roth.

— Oh, Domnule Roth, ce să se întâmple, sunt foarte supărată. Inchipuiește-ți, fiica mea are 39 grade.

— La umbră? întreabă Roth.

SURPRIZĂ

— Loțiunea, pe care mi-at recomandat-o, m'a făcut să-mi pierd și puținele fire de păr pe care le mai aveam pe cap.

— Nu v'am spus eu, domnule, că are efecte surprinzătoare?

NUMAI ZECE

Negustorul: — Aș vrea să am numai zece clienți ca d-ta.

— Păi bine, domnule, eu nu ți-am cumpărat nimic.

— Tocmai d'aia. Am peste o sută ca d-ta.

REPLICĂ PROMPTĂ

Muncitorii au o mentalitate particulară, care de multe ori dovedește extraordinare scânteeri de logică. Este cazul unui lucrător dintr'o uzină de construcții metalice, care întârzia odată pe lună, câte o oră.

Alarmat, directorul uzinii îl întimpină în cele din urmă, cu reproșuri:

— Acuma se vine la lucru, amice?... Unde mi-ai colindat timp de o oră?

— Am fost de m'am tuns, domnule director, — răspunse calm, lucrătorul.

— Cum asta?... în timpul orelor de lucru?

Dând din umeri și oarecum enervat, întârziatul exclamă:

— Dar, ce, părul nu-mi crește în timpul lucrului?

IN ACEST NUMĂR:

BCU Cluj / Central University Library Cluj

O creştinească rugăminte către cetitori:

Trimiteţi-ne cât mai grabnic abonamentul măcar pe-o jumătate de an (100 Lei), sau restituiţi-ne revista!

ADMIN. „VIAŢA ILUSTRATA“

PENTRU COLABORATORI

Revista se pune sub tipar totdeauna la 15 ale lunei. Domnii colaboratori sunt rugaţi să-şi trimită manuscrisele până la această dată. Rugăm articole scurte, scrise citeţ, pe o singură pagină a hârtiei. Intrucât e posibil, dorim ilustraţii (fotografii) la text. Ordinea articolelor e determinată de necesităţi tehnice, nu de alte consideraţii. — Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

Primim spre publicare cronici despre evenimentele culturale şi sociale din oricare parte a ţării. Aceste cronici trebue să fie însă însoţite de fotografii.

TIPARUL TIPOGRAFIEI ARHIDIECEZANE SIBIU

VIAȚA ILUSTRATĂ

REVISTA DE FAMILIE

APARE LUNAR

SUB AUSPICIILE „FRĂȚIEI ORTODOXE ROMÂNE", SECȚIA SIBIU

ABONAMENTUL PE UN AN 200 LEI. PE O JUMATATE DE AN 100 LEI. UN NUMĂR 20 LEI

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: SIBIU, ACADEMIA TEOLOGICĂ „ANDREIANĂ"

ABONAMENTE SE POT FACE ȘI LA LIBRĂRIA ARHIDIECEZANĂ, SIBIU

O creștinească rugăminte către cetitori:

Trimiteți-ne cât mai grabnic abonamentul măcar pe a jumătate de an (100 Lei), sau restituiți-ne revista!

ADMIN. REVISTEI „VIAȚA ILUSTRATĂ"

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Autorii și editurile cari vor să li se anunțe cărțile sau revistele în „Viața Ilustrată", vor trimite redacției noastre câte un exemplar din aceste cărți sau reviste.

Recomandând „Viața Ilustrată" prietinilor D-Voastră, ne veți ajuta s'o scoatem mai bogată și mai ieftină.

Celuice ne face 10 abonamente plătite înainte, îi trimitem revista gratuit.

Dacă doriți să aveți „Viața Ilustrată" și pe viitor, trimiteți-ne imediat abonamentul cel puțin pe-o jumătate de an, sau avizați-ne că ni-l veți trimite.

